

Älskar du mig?

Åter något om helgelse och goda gärningar

Utan helgelse skall ingen se Herren (Heb. 12: 14). Tron utan gärningarna är död (Jak. 2: 20).

Dessa korta och bestämda ord äro så bekanta, att de ock ofta höras ifrån de otrognas läppar, mycket mer ljuda de genom alla trognas hjärtan och öron; dock råder härvid en mångfaldig och mycket bekymrande brist, icke blott i efterlevnaden av, utan ock i förståndet om detta viktiga ämne. Så har det ock varit i alla tider - en följd av den grundförstörelse av alla våra krafter, som syndafallet medförde. Redan i den kristna kyrkans första och friskaste tid, då Herren själv, läraren från himmelen, och efter honom hans närmaste, av honom själv undervisade och med Andens rikaste utgjutelse smorda och ledda vittnen förkunnade ordet, och då kyrkan därjämte dagligen luttrades i förföljelseernas hetta, och den goda säden vattnades med martyrernas blod - redan på denna kraftigaste och friskaste tid finna vi så förargliga fel i de kristna församlingarna, både villfarelser i läran och uselheter i levernet, att blott vad vi se i apostlarnas brev och på de första bladen av kyrkohistorien ganska hårt prövar tron på en "helig kyrka", och man är färdig att utropa: "Är detta den sköna bruden Är detta Kristi och hans apostlars plantering?"

Det ville aldrig gå riktigt efter ordet, varken med läran eller levernet. Än uppstodo söndringar och partier: "Jag håller mig till Paulus, jag till Apollos, jag till Kefas, jag till Kristus"; än svåra laster, t. ex. "sådan skörlevnad, som icke ens bland hedningarna omnämnes", och det utan all beivran från församlingens sida, vilken ännu därjämte var "uppblåst" (1 Kor. 1 och 5 kap.); än hade församlingen sådana medlemmar, som höllo sig till Balaams och nikolaiternas lära, vilka rent av "lärde att öva skörlevnad" (Uppb. 2); än föll man så från trons lära till gärningarna, att man därvid "på nytt korsfäste Kristus" och "förkastade Guds nåd" (Gal.) o. s. v. Sådana gruvliga saker finna vi redan inom de församlingar, vilka apostlarna själva hade planterat, och vilka de ännu i sina brev hälsade med namnet heliga.

Och huru det sedan tillgick under en mängd århundraden, då kyrkan under utvärtes lugn och världslig makt alltmer förföll och vanställdes, därom vilja vi icke tala; men då omsider genom reformationen Herrens röst gick genom kyrkan, till både lärans och livets återställelse, vad säger det stora förnämsta redskapet i Herrens hand på denna tid om sina egna församlingar? Och vad säger den tidens kyrkohistoria? Utom allt, som där berättas om de fördärvliga sekter och biläror, som på samma tid kommo i rörelse, vilja vi blott höra, vad Luther själv upplevde och beklagade, rörande den allmänna benägenheten att alltid vika åt någon sida, i synnerhet då det gäller livet och övningen. Uti en predikan på Joh. Döparens dag, säger han:

- Se, huru dåraktigt man i denna tid ställer sig vid evangelium, så att jag nästan icke vet, om jag mer skall predika eller icke. Jag hade länge sedan upphört, om jag icke såge, att det gått Kristus sammaledes. Ty så snart man predikar, att vår salighet icke består i vårt leverne eller våra gärningar, utan i Guds gåva, så vill ingen göra något gott, leva tuktigt eller vara lydig, varjämte ock somliga säga, att vi förbjuda goda gärningar. Välan, det måste man låta hava sin gång. Evangelium blir dock en predikan i församlingen; den som kan fatta det, han fatte det. Gud vill, att vi skola föra ett vackert och tuktigt leverne, och vilken som icke gör det, han får väl sitt straff.

Men händer det nu, att man lever fromt och ärbart, och man predikar om ett tuktigt och stilla leverne, så vill man strax därav bygga en stege upp till himmelen. Detta kan då Gud icke tåla. Ett skändligt leverne duger icke; och på ett ärbart leverne stöter jag mig ock; huru skola vi då bete oss? För dem, som allenast se på ett ärbart och vackert leverne, vore det bättre, att de vore skökor och bovar och låge i träcken. Och ändå vill Gud icke, att vi skola föra ett slemt och ont leverne; han tål det icke, utan fördömer dig därför. Men förer du ett gott leverne, så vill du trösta dig därvid; och se, det kan han då icke heller tåla. Huru skola vi göra? Se till, att du viker varken till vänstra eller högra sidan, utan i le-

vernet är from och gudlig, men i tron ser så helt och hållet på Kristus, att du håller allt ditt fromma och vackra leverne för intet bättre, än om du äter eller sover. Ty såsom jag icke härom säger: Jag vill genom mitt ätande och sovande förtjäna himmelen; alltså skall ock allt fromt och tuktigt leverne föras fritt och menlöst, så att man icke gör något väsende därav. Men vad händer? predikar man på detta sätt, så vill ingen göra det; predikar man det åter icke, så blir där ett vilt och tygellöst väsende, hårda och ogudaktiga människor, vilket är skändligt både för Gud och världen. Så blir då Gud till slut ensam den, som kan regera sitt folk.

Läran hava vi ljus och klar; men så underligt förer Gud sina heliga, att vi (ofta) icke veta, vem som är en kristen eller icke. Hans domar äro så hemliga och fördolda; men han vill helt visst på detta sätt göra oss till dårar, så att vi till slut måste på allvar hemställa allt åt honom. Jag ville gärna hava sådana lärjungar, som väl förstode, vad ett kristligt leverne är; men man finner dem ingenstädes likasinnade. Ty somliga vilja vara alltför ogudaktiga, och några andra alltför heliga (d. ä. hava i heligheten sin förnämsta sak). Välan, vilken som kan fatta det, han fatte det! Vi kunna icke mer, än skaffa det in i öronen; Gud måste skaffa det in i hjärtat." Så långt Luther.

När det nu ljudit så i sådana kyrkans kraftåldrar, vem vill inbilla sig, att det i vår slappa och lättsinniga tid skall gå bättre? Vem vill inbilla sig, att vi icke hava någonting att frukta eller besinna, även i avseende på missriktningar, antingen till slapphet och bristande allvar å ena sidan, eller till verkhelighet och självförtjusning å den andra? Den, som icke fruktar för något sådant, utan alltid inbillar sig, att allt är fullkomligt och riktigt med honom, han är redan betänkligt nog förtjust. För djävulens stora list och grymhet och våra fördärvade hjärtans djupa bedräglighet och mörker måste vi ju alltid frukta och ropa med David: "Utrannsaka mig, Gud" etc. samt hjärtligen älska all rättelse, även om denna alltid är bitter att taga. "Den rättfärdige blir dock med nöd frälst"; "om möjligt, skola ock de utvalda bliva vilseledda"; därför skola vi hålla oss mycket lyckliga, när vi blott kanna frälsas och intaga himmelen, om det ock endast går med mycken möda och bekymmer.

För att nu, med ledning av några Guds egna ord, skåda farorna och avvikelserna både åt den högra sidan och den vänstra, vilja vi företaga oss ett bibelställe, som på en gång är både hjärteprövande och tillika mycket ljuvligt, nämligen Joh. 21:15-17, eller Jesu trefalt upprepade fråga till Petrus: "Älskar du mig?" och den lika trefalt bifogade förmaningen: "Föd mina får, fød mina lamm."

Vi samla oss då på en strand vid det Galileiska havet. Det är tidigt en morgon. Sju av Herrens apostlar, som blivit utvalda till "människofiskare", hava dock under natten varit tillsammans och på vanligt fiskaresätt sökt förskaffa sig något att äta", "men i den natten fångade de intet". I dagningen, då allt hopp var ute och behovet blott större för den, sons arbetat hela natten, står Hjälparen på stranden. Den redan upphöjde och förhärligade Frälsaren ville ännu en gång visa, huru han skulle vara med oss alla dagar intill världens ände, nämligen när allt vårt eget arbete först blir fruktlöst och vårt hopp vill svikta.

Men nu, vad gör han? Utom det att han giver dem ett rikt fiskafänge, har han ock för de våta och hungriga lärjungarna redan stekt fisk på stranden till deras vederkvickande; ty nu skulle allt på en gång vara ljuvligt och uppmuntrande: ett stort fiske och tillagad mat och glöd på stranden, och - vad som var mer än allt - deras oförliknelige, älskade Mästare ibland dem! Så brukar denne Herren. Då först allt varit mörkt, skall på en gång allt bliva ljust. Så i smått nu under vandrigen, och så till slut en gång för alla, då allt denna tidens dunkel har en ände, och Herren på allvar företager sig att förnöja sina vänner.

Men nu till vår egentliga text: *När de nu hade ätit, sade Jesus till Simon Petrus: Simon, Jonas' son, älskar du mig mer än dessa? Han sade till honom: Ja, Herre, du vet, att jag har dig kär. Jesus sa till honom: Föd mina lamm. Åter sade han till honom för andra gången: Simon, Jonas' son, älskar du mig? Han sade till honom: Ja, Herre, du vet, att jag har dig kär. Jesus sade till honom: Vårda mina får. Han sade till honom för tredje gången: Simon, Jonas' son, har du mig kär? Petrus vart bedrövad däröver, att han för tredje gången sade till honom: Har du mig kär? Och han sade till honom: Herre, du vet allting; du vet, att jag har dig kär. Jesus sade till honom: Föd mina får.*

Märk vilket samtal! Vi få höra kärleksfrågan: "Älskar du mig?" Det är frågan om kärlek mellan Jesus och lärjungen! Det är icke blott fråga om gärningar och fromhet, eller: Vill du allvarligt bemöda dig

att göra och lida vad jag förelagt dig? Nej, utan så lyder det: Älskar du mig? - sådant man icke plägar fråga tjänare, utan sin brud, sin maka. O, gläds! O, betänk, vilken Frälsare vi hava, som vill stå i detta kärleksförhållande till oss! Här hava vi åter tillfälle att skåda honom inuti hjärtat och se många av hans innersta tankar. Vi vilja bedja honom själv om nåd att kunna fatta och behjärta de viktigaste. Det första, vi alltid märka i detta samtal, är, att Herren frågar efter kärleken - och först efter kärleken, sedan efter gärningar, sägande: "Föd mina får."

Men om vi se litet närmare på texten, så är det ännu något annat, som allra först ligger i Frälsarens frågor. Ty först frågar han icke blott: "Älskar du mig?" utan så: "Älskar du mig mer än dessa" Här är egentligen hemligheten av detta samtal. Vi veta, att Petrus hade förut en gång antytt och alltid var frestad att tänka, att han hade en synnerlig kärlek och trohet mot Frälsaren framför de andra lärjungarna, nämligen då han försäkrade: "Om än alla taga anstöt av dig, skall jag dock aldrig taga anstöt; jag är redobogen att gå med dig både i fängelse och i döden."

Och för det andra, hade Petrus just nu gjort något, som tycktes bevisa, att han älskade Herren mer än andra, och torde själv hava sett något sådant bevis i sin gärning, nämligen då han icke kunde bliva kvar i båten, till dess hans Herre känn i land, utan genast, när han igenkände honom, lämnade båten och fiskafänget och kastade sig i sjön, för att blott så hastigt som möjligt komma till sin dyre Mästare; varemot de andra kunde ännu sysselsätta sig med näten och fiskfångsten, till dess de fört alltsammans i land (v. 7, 8).

Vilketdera nu Herren åsyftade, så är dock alltid det säkert, att Petrus med sina utmärkande egenskaper också var mest frestad att anse sig för den förnämste, och därför ville Herren nu på detta sätt förkrossa och bekymra honom. Låt oss nu giva akt på det märkliga samtalet. Först frågar Herren: "Älskar du mig mer än dessa?" Men Petrus hade av sin djupa förödmjukelse den aftonen, då han försäkrade sådant, lärt att vakta sig, så att han nu med all sin häftighet icke sade ja till denna fråga, utan svarade något helt annat, något, varom Frälsaren egentligen icke frågat, nämligen: "Ja, Herre, du vet, att jag har dig kär." Och det är märkligt att se i grundtexten, huru Petrus icke blott utelämnar orden: "mer än dessa.", utan ock väljer ett annat ord på älska ett ord, som har svagare betydelse, än det Herren har brukat.

Därför upprepar icke Herren vidare orden: "mer än dessa", men skärper dock sin hjärteprövning med sin andra fråga. Ty nu ljuder det så: "Du vill då icke mer försäkra, att du älskar mig mer än dessa; men du tror dock, att du älskar mig. Men jag frågar dig ännu: Simon, Jonas son, älskar du mig?" Därpå svarar Petrus åter med sitt svagare uttryck: "Ja, Herre, du vet, att jag har dig kär."

Men Herren ville icke ens låta den saken vara så alldeles avgjord för den käre lärjungen, utan ville hellre, att han skulle med en viss fruktan och räddhåga tala om sin kärlek, varför han nu tager Petri eget ord på älska och, liksom han icke ens trodde så mycket, som det ordet innebär, åter frågade: "Simon, Jonas son, har du mig kär?" Nu blev Petrus bedrövad däröver, att Herren för tredje gången frågade så, och vädjade helt och hållet till Herrens egen allvetenhet och sade: "Herre, du vet allting, du vet, att jag har dig kär." Nu var den egentliga hjärteprövningen slut. Och Herren nekade aldrig, att Petrus älskade honom, men han har endast velat på detta eftertryckliga sätt krossa och nedslå denna allra farligaste frestelse, för vilken Petrus var så synnerligen utsatt, nämligen att vilja anse, sig för den främste, den mest trogne och starke bland lärjungarna.

Att detta var det första och egentliga syftmålet med detta hjärteprövande samtal, det hava vi nu sett av själva orden i detsamma och av den verkan, det framkallade, nämligen att Petrus blev bedrövad: ty vad Kristus åsyftar med ett tal, det märker man alltid av dess verkan på dem, som anamma det.

Men för det andra veta vi, att i hela den evangeliska historien finnes ingen synd, ingen frestelse eller oart hos lärjungarna antecknad, för vilken Herren så förskräckte och varnade dem, som för denna, nämligen självkärleken, självförtröstan och självupphöjelse; och därjämte, att hos ingen av lärjungarna denna böjelse framstod så ofta, som hos Petrus. Hos honom sammanstötte ock några särskilda yttre anledningar därtill, såsom först, att han i hela sitt väsende var den mest framstående; det var Petrus, som alltid förde ordet för de andra lärjungarna, så att vi nästan icke finna någon annans samtal med Herren antecknat.

Så hade ock Petrus av sin Mästare blivit utmärkt med ett nytt namn, vilket icke vederfors någon av de andra - och ett namn, som hade den stora betydelsen av hälleberg, åsyftande den av Petrus uttalade trosbekännelsen, på vilken Herren ville bygga sin församling. Korteligen, Petrus var frestad att vilja anse sig för den främste; därför finna vi t. ex. i Matt. 19 kap., att det var Petrus, som med sitt; åberopande av huru han och de andra lärjungarna övergivit allting och följt Jesus, då däremot den rike ynglingen övergav Herren blott för sina rikedomar - det var Petrus, som med denna jämförelse (v. 27) gjorde, att Herren måste säga honom det förskräckliga ordet, att de första kunna bli de sista, vilket Herren ytterligare inskräppte med en liknelse, den om arbetarna i vingården (kap. 20:1-16), där han sade sina lärjungar, att de visserligen i första timmen hade blivit kallade till hans vingård, men om de därför hölle sig för de första och åberopade, att de "burit dagens tunga och hetta", så skulle de just därför bli de sista. Så sträng och grannlaga är Herrens nitälskan i detta fall.

Märk, att hela denna liknelse utgjorde Herrens svar på Petri ord i 19 kap. och slutar med samma ord som det kapitlet, då Herren upprepar: "Alltså skola de sista vara de första, och de första de sista." Här se vi, huru Herren velat för denna fara förskräcka Petrus och alla, som äro stadda i samma frestelse. Härtill kunna vi ännu lägga de tillfällen, då lärjungarna tvistade om, vilken av dem som vore den störste (Luk. 22: 24) eller den störste i himmelriket (Matt. 18:1), varvid Petrus säkert intog ett betydande rum.

Men vi hava sett nog för att förstå, varför Herren nu vid sjön talade så. Nu återstår endast, att vi gå till oss själva och var för sig taga denna Herrens varning till hjärtat. Det är annars helt förskräckligt, vilken förvändning av allt nådens verk i en människa, ja, vilket fördärv, vilken dödlig förtjusning det är, om hon börjar vara förnöjd över sin egen fromhet, kärlek, trohet och kraft, då det däremot är just ett av de mest utmärkande tecknen på en sann nåd i hjärtat, att människan blir mer och mer fattig i sin egen ande, missnöjd med sig själv, ja, svart, såsom bruden blev genom att stå inför konungens ögon.

Och det mest tänkvärda är, att saken alldeles icke hjälpes därmed, att man erkänner allt det goda, man finner hos sig, vara ett Herrens verk, vara Kristi kraft i oss; nej, det är ändå lika galet, förgiftigt och farligt, när en kristen blir nöjd med sin egen fromhet och helgelse, såsom vi snart skola med Kristi egna ord bevisa. Och det kan fullt upp lika mycket behaga högmodsanden att på all sin förträfflighet även sätta den gyllene strålkranen av, att det allt är gudomligt, det är Guds kraft - det är icke en mänsklig förträfflighet - nej, det vore för ringa - utan det är en gudomlig, en himmelsk förträfflighet. Sådant misshagar alls icke högmodsanden.

Men vi skola nu besinna, vad skriften säger. Ut i Luk. 10:17-20 är ett lärorikt ställe. Lärjungarna sade med fröjd till Herren: "Även de onda andarna äro oss underdåniga i ditt namn." Och Herren sade: "Se, jag giver eder makt över all fiendens kraft. - Glädjens dock icke däröver, att andarna äro eder underdåniga; utan glädjens, att edra namn äro skrivna i himmelen." Varför skulle Herren göra denna åtskillnad? Vi kunna omöjligt förstå någon annan orsak, än att i förra fallet de fröjdades över en dem enskilt given kraft, som för det arga hjärtat är en farlig, en uppblåsande fröjd; då däremot det senare fröjdeämnet, att deras namn voro skrivna i himmelen, var den för alla arma nådehjon gemensamma gåvan, köpt med Kristi blod. Betänk väl, att det är Herren själv, som gör denna åtskillnad, och att det alldeles icke hjälpte saken, att de sade: Det är i ditt namn, icke i vårt, det är med din kraft, icke med vår, icke med vår egen mänskliga förmåga, som vi övervinna fienden.

Den, som icke aktar en sådan Herrens egen varning, lär redan vara mer än betänkligt förtjust. Och då dessa "sjuttio", som i detta bibelställe omtalas, visste att så uttryckligt förklara, att det var blott med Kristi kraft, de övervunno djävulen, så kan väl ingen antaga, att Petrus, som framför någon av de andra hade Herrens vittnesbörd om att vara lärd av Gud (Matt. 16: 17), skulle hava tillskrivit någon sin egen mänskliga förmåga den trohet och kraft, varav han berömde sig (Matt. 28: 33); och likväl var Herren icke nöjd, när Petrus försäkrade, huru trofast han skulle vara, utan nedslog genast denna hans förtröstan med förutsägelsen om hans fall.

Och då Herren uti Luk. 18:9-14 ville varna oss för denna självförtjusning, så framställer han till liknelse en man, som tackar Gud, icke sig själv, icke sin egen mänskliga kraft, utan det lyder så: "Jag tackar dig, Gud, att jag icke är såsom andra människor, rövare, orättfärdiga, horkarlar" etc. Tänk en stund på detta! Vad kunde Herren åsyfta därmed, att han så lade sina ord? Varför icke så, att mannen sade: Jag tackar min egen kraft, min egen trohet, vaksamhet, bön och strid, att jag icke är såsom andra människor m. m., utan han sade: Jag tackar dig, Gud, därför? Se huru fint Herrens Ande griper efter skalken i vårt hjärta! Kristus såg för sina ögon vad vi nu handla om, nämligen att hjärtat skulle så fint bedraga sig och omkläda sin självförtjusning med berömmandet av Guds kraft.

Ännu ett annat exempel, då aposteln Paulus omtalar, huru han blev "uppryckt ända till tredje himmelen och hörde utsägliga ord" etc, så menade han ju icke, att detta var hans egen gärning, det var ju helt och hållet Guds verk, såsom han ock i v. 5 uttryckligt skiljer det ifrån sig själv, och likväl tillägger han: "Och på det att jag icke skulle förhäva mig över de utomordentliga uppenbarelserna, gavs mig en påle för köttet, en satans ängel" etc. Märk, vad denne helige apostel hade för en blick och för en fruktan - nämligen att han kunde "förhäva sig" även över Guds verk! Vi böra då en gång förstå och minnas, att det icke hjälper att säga: "Det är icke min, utan Kristi kraft, som jag berömmar hos mig., O nej, det är ändå lika förgiftigt och farligt. Det är sant: om någon kunde riktigt besinna, vad det innebär, att det är Guds gåva, så skulle han icke "förhäva sig" däröver, så skulle det icke hava den inverkan på själen, att han tyckte sig vara något bättre än andra; men en så ren och klar besinning är för människohjärtat en omöjlig sak; icke tilltrorde sig Paulus att kunna göra det, utan för honom behövdes en "påle i köttet, en satans ängel", för att bevaras från denna fina smitta.

"Men vad är detta? Om jag genom Guds nåd verkligen har kommit till ett större ljus i det andliga, eller till mer tro och kärlek och allvar i helgelsen, än andra, skall det vara, mig förbjudet att se sådant och prisa Gud därför?" Låtom oss med allvar och gudsfuktan undersöka denna fråga. Det är visserligen ett besynnerligt sfär, om man skall säga, att fastän du verkligen har ett större ljus och större kärlek, trohet och helgelsekraft än andra, du icke själv skall se det så; men även så besynnerliga ting gör Herren; och en mångfaldig erfarenhet bekräftar den sanningen, att de mest trogna och mognade kristna äro de mest i anden fattiga och missnöjda med sig själva. Och efter Herren vill så hava oss, lär han ock kunna göra något sådant. Det måste vara verkligt hos oss så, som han yrkar, så att vi icke med munnen säga: "Jag ser mig såsom den sämste", under det vi likväl i hjärtat tycka oss vara de förnämsta. Märk nu likväl, huru det bör förstås: om någon menar, att det hör till den andliga fattigdomen och ödmjukheten, att jag aldrig skall se, att jag blivit en omvänd människa, en ny skapelse, med ett av Guds nåd förvandlat hjärta, så talar han rakt emot all skrift och erfarenhet.

Hela skriften vittnar, att de trogna haft medvetandet av sådan nåd; "vi veta", säger Johannes, "vi veta, att vi hava övergått ifrån döden till livet", "vi veta, att vi äro av sanningen" etc. och Paulus säger: "Av Guds nåd är jag vad jag är, och hans nåd mot mig har icke blivit fåfång" ; och i vår text säger Petrus: "Du vet, att jag har dig kär", och han blev icke straffad för det medvetandet. Vidare: om en övad kristen ser tillbaka på sin andliga barndom, måste han ju kunna finna, att han då var mer inskränkt i förstånd, i tro och Kristi kunskap; mest beroende av känslor, då han nu däremot har lärt att på blotta ordet något låta sig nöja med Guds nåd, och således i det stycket tillvuxit, om ock känslorna avtagit. Likaså, om någon kristen varit fången i en svår frestelse eller syndavana och nyligen blivit förlössad så kan han ju inget annat än prisa gud för en sådan förlössning. Allt detta är ju oförnekligt och även oskadligt. Men märk, vari hemligheten ligger: om han nu, i följd av sådana erfarenheter, också är nöjd med sin helgelse och fromhet, tycker, genom Guds nåd, han själv, hel och hållen, är mer god och trofast mot Herren, om han har fått ett sådant sinne, att han nu ser mindre fel hos sig än förut, och mindre fel hos sig, än hos andra; då är den farliga förtjusningen å bane, för vilken Herren så troget varnade.

Ty om han med alla dessa erfarenheter av Guds nåd därjämte hade behållit ett vaket sinne och öppet öga på allt vad han då borde vara, så skulle han tvärt om varit mycket mer missnöjd med sig själv, ja, nedslagen över sig. och skulle nu med full övertygelse och mening säga: Jag är mycket sämre, än i de första åren av min benådning, och mycket ovärdigare att gå på Guds jord, än någon ogudaktig ty att Gud har behagat uppsöka och med sin Ande röra en sådan vederstygglig syndare som jag, och sedan

bevisat all sin tålsamhets rikedom på mig och, i stället för att kasta mig i helvetet, ännu med sin Ande fasthållit mig allt härtills, och att jag för allt detta lönar honom med en skamlös otacksamhet, kallsinnighet, hårdhet, olydnad och alla synder och styggelse, som bo i hjärtat, det kan alldeles trycka mig till jorden.

Korteligen, nu först är jag rätt ovärdig och vederstygglig. Den nåd, som Herren använt på mig, och den otrohet och hårdhet, varmed jag lönar honom, äro båda lika förkrossande. Se här, huru det går till, att den frommaste kristen känner sig såsom den störste syndare på jorden; såsom Luther säger: "De största helgon hava den största känning av synden." Det goda Gud verkat i mig, det är mig då till förkrosselse, emedan jag vet med mig, hurudan jag själv därunder är, huru jag stått emot. och förhindrat dess tillväxt, och ännu är själv så ond, trolös och olydig. En oomvänd människas synd ville jag kalla för idel fromhet mot min; ty just det, att Gud av sin blotta barmhärtighet upplyst mig och dragit mig till sig, det gör all mitt ondska så gruvligt svår; ty ju större nåd Gud bevisar mig desto större är ju min förbindelse mot honom.

När jag nu tvärt om vet med mig, huru ogudaktigt mitt hjärta under allt: detta är, så blir mig den emottagna nåden blott till blygsel och förkrosselse. Att jag t. ex. lärt bättre känna Kristus än i min andliga barndom och dock är så eländig, som jag är, det kan alldeles krossa mig till jorden. Att jag emottagit förlossning från den synden, och dock är så full av synder i hjärtat, så otacksam, kall och olydig mot min Gud, det förskräcker mig alldeles. Var är nu min glädje över min bättre helgelse? Tvärt om, jag kan icke tro, att någon kristen är så usel som jag. Och varav beror detta? Det kommer endast därav, att Herrens rena, heliga Ande angriper och straffar allt vad orent och oheligt är i mitt hjärta, så länge något sådant finnes hos mig, d. ä. så länge jag icke är lika ren och helig, som Gud själv.

Härtill kommer ock Guds hushållning, varigenom han, om jag är i fara att förhäva mig, snart borttager en gåva, eller ock låter en satans ängel kindpusta mig, eller "sälla mig såsom vete"; därav kommer, att alla gåvor, tro, kraft, kärlek, vaksamhet, nåds och böns ande m. fl. äro inga fasta, i mitt våld lämnade ägodelar, utan komma och fara, så att, om jag i dag är stark i tron, kan jag i morgon vara svag, i går varm, kan jag i dag vara kall, i går vaksam och bedjande, i dag "sallad", i går vid Frälsarens bröst, i dag såsom jag vore alldeles övergiven.

Korteligen, jag är i ett beroende tillstånd, jag måste för var dag och stund tigga, vilket bevisar, att jag icke har det goda i mitt våld. Hade jag nådekrafterna i mitt eget våld, så behöfde jag icke gråta, ropa och tigga om all nåd. Var och en, som känner den heliga skrift, betänke, om icke denna erfarenhet mer överensstämmer med alla de däri beskrivna helgonens historia, deras klagan, kamp, tårar och böner, än det tillståndet, att någon har sin kristendom i sin egen makt och tycker, att allt beror av honom själv och hans eget förhållande! Vore det så med "Guds rätta nåd", då hade helgonen icke behövt så kvida, jämra, gråta och tigga. Nej, här är just skillnaden mellan den självgjorda fromheten och den av Gud födda, att i den förra är och har man vad man vill, och i den senare är och har man blott vad man får. Och denna senare ställning måste alltid medföra en fattig och ödmjuk ande.

Alla dessa nu nämnda omständigheter kunna väl till någon del förklara, huru det tillgår, att den mest trogna och mognade kristen kan vara den mest i anden fattiga och på det högsta missnöjd med sig själv. Men den stora och mest sägande förklaringen är den att denna andliga fattigdom är ett Herrens verk - det är Guds ljus uti oss - och Guds ljus i ett orent syndabo; där kan då omöjligt bliva slut med bestraffning och missnöje med sig själv, så länge man icke är så helig som Gud.

Men är jag missnöjd med mig själv, så kan jag ju icke fågnas över min helgelse. Härav följer, att den mest trogna och vaksamma kristen icke blott kan vara den mest över sig själv nedslagna, utan ock, att han måste vara så, om han är rätt vaken.

Mången from kristen finner det allt för olidligt och är nära att helt falla i misströstan däröver, att han aldrig får se ett slut på sina skräpligheter och kan få den glädjen att finna en sådan helgelse hos sig, som han så länge sökt och suckat efter. Men vad vill du göra? Har du själv makt att frigöra dig från denna svaghet, så gör det och kvid icke mer. "Haven I icke hört lagen?" säger Paulus. Har du icke även hört evangelium? "Anden hava vi undfått genom trons predikan, (Gal. 3:2,5), och "fröjd i Herren

är vår starkhet", säger profeten. Detta är det viktigaste vi veta om helgelsen. Därjämte har du hört Herrens förmaning: "Vaken och bedjen!" Har du icke försökt alla dessa medel?

Du har väl försökt dem, säger men kvider och ängslas även däröver, att du icke ens kunnat göra det, nämligen använda medlen, såsom du bort - du har icke ens det i din makt - och med alla dessa medel är du ännu full av brist och klagan. Guds nåd har likväl icke varit helt fåfång i dig, du har blivit en ny människa; du älskar Herrens vägar, även att korsfästas; du beder om ingenting så mycket, som om den nåden att bli rätt helgad och befriad från dina skröpligheter - "jag kan räcka mina händer mot himmelen", säger en viss man, "och taga den Allsmäktige till vittne, att jag om ingenting så mycket bedit, som om denna nåd" - Du torde kunna säga detsamma; och likväl är du lika missnöjd med din helgelse för dina kvarboende skröpligheters skull.

Vad skall du nu göra? Då icke du själv kan göra dig fri, och icke heller Gud gör det, vad skall du då företaga? Välan! är du missnöjd med denna hushållning och önskar på vad väg som helst komma till en tillfredsställande helgelse, så hör! Vi skola då säga dig vägen, på vilken du kan bli nöjd med din helighet: jo, fäst blott ditt öga uteslutande vid några vissa fromma övningar och goda gärningar, t. ex. att du var dag håller din ordentliga morgon- och aftonläsning med andäktig bön; att du inför alla människor är rättfråg, mild och exemplarisk i vandeln; att du ger något visst till religiösa stiftelser eller till de fattiga - och sedan, efter du vet, att man också skall tro på Kristus, så gör även det.

Blott du uteslutande håller ögonen på en sådan där dagordning, så råkar du icke i bekymmer över vad som kan försiggå i hjärtat - och se, nu har du snart glädjen över en bättre helgelse. Sådant visar historien. Det var på en sådan väg den där mannen i den judiska kyrkan hade kommit därtill, att han kunde tacka Gud, att han icke var såsom andra människor; "ty", säger han, "jag fastar två gånger i veckan, jag giver tionde av allt vad jag förvärfvar, och jag är icke någon rövare, orättfärdig, horkarl" och så vidare. Det var på samma väg, som så många inom en annan kyrka fingo icke blott för sin egen räkning nog av helgelse och goda gärningar, utan till och med "överloppsgärningar", av vilka de kunde avlåta åt andra arma syndare.

Det är på samma väg, som många i vår kyrka hava kommit till den fromheten, att de omöjligt kunna begripa, huru det förhåller sig med dessa skröpliga själar, som beständigt bekymras och klaga över sig själva och beständigt behöva evangelium till tröst. Gud bevare var och en för en så beskaffad fromhet, att han själv blir nöjd med densamma! Herren Kristus har förklarat den faran så stor, att han till och med säger, att när du får nåd att göra något gott, så "låt din vänstra hand icke veta, vad den högra gör". Tänk en stund på detta besynnerliga språk Vad kan meningen vara? - "låt icke din vänstra hand veta, vad den högra gör"?

Svar: Det är ett talesätt, som antyder den allra största rädsla för sig själv. Hör, det är ju en märkvärdig rädsla! - "låt icke din vänstra hand veta" - så har Herren själv talat. O! vad blir här en kristens liv? Beständigt räddas för sitt eget hjärta, såsom för djävulen! Icke får han hava sin ro i synden, ty då straffar Gud honom - och icke får han hava sin ro i sin fromhet; då straffar Gud honom även. Vari skall han då hava sin ro? Det lär bli, såsom Kristus säger: "I mig skolen I hava frid", och "att edra namn, genom mitt blod, äro skrivna i himmelen", fröjdens däröver!

Om den mest benådade kristen börjar att även själv se sig sådan och blir i sitt eget tycke den förste, så skall han blott därigenom bli den siste. Besinnen åter, att dessa ord talades till själva Petrus - att en apostel behövde ett så förskräckligt varningsord. "Ja", säger Luther, "detta ord bör predikas för sådana som mig och mina gelikar, som nu hava och veta evangelium och kunna lära och mästra hela världen."

Ty varav kommer det, att i denna tiden den ene företager sig det, en annan något annat med evangelium, om icke därav, att man vill vara något synnerligt, och att ingen fruktar för denna dom. Och om de än märka, att orden inträffa på dem, emedan de veta med sig, att de hemligen hålla sig för de förste, så äro de dock redan så långt komna i sin självförtjusning, att de icke äro bekväma att frukta för sig och taga sig till vara. Därför går det ock ofta redan i tiden så, som denna dom lyder, att de varda de sista, falla i grova laster eller i villfarelser och andra galenskaper - däri somliga bli liggande och andra uppstå med fruktan och hava blivit visa genom skadan.

Och härmed hava vi betraktat lärdomen av den första frågan: "Älskar du mig mer än dessa?" Tvenne viktiga punkter återstå ännu, nämligen först: "Älskar du mig?" och sedan: "Föd mina får." Dessa vilja vi nu med Guds nåd betrakta. Måtte vi emellertid djupt fästa den nu betraktade punkten i vårt hjärta; ty om där icke först är en ödmjuk fruktans ande, så är allt annat fåfängt och förlorat, både med kärleken och med gärningarna. Du vaksamma, rena Guds Ande - skriv det du i våra hjärtan, följ oss, bevara oss, fräls oss!

Vi hava sålunda nu att betrakta den frågan: Älskar du mig? och tillägget: Föd mina får, vilken sammanställning skall visa oss arten av den sanna gudaktigheten och helgelsen. O, att det bleve oss givet att märka, vad det betyder, att Herren tre gånger å rad på detta sätt sammanställer sina ord: Älskar du mig? föd mina lamm! Älskar du mig? föd mina får! Har han icke därmed nog eftertryckligt sagt oss, att han icke vill hava av oss någon tjänst, icke begär några goda gärningar, om vi icke först älska honom? Märker du icke, att detta är Herrens sinne och mening? Men märker du detta, skulle du icke då en gång stanna inför Herrens ansikte, gå till ditt hjärta och med evighetens allvar för ögonen fråga dig: Huru är det med mig? Älskar jag Jesus? Vi hava ju en självprövningstext till ämne.

Men på det att du må ännu bättre känna frågans vikt, så betänk, huru denna punkt ju är Guds heliga lags första fordran, huru Gud ifrån begynnelsen med det första budets främsta rum i lagen och med de många förklaringarna av Kristus, att detta är det yppersta och största budet: "Du skall älska Herren din Gud" etc., har sagt oss, vad redan i barnaläran anmärker, att alla de gärningar, som icke härflyta av denna kärlek, "äro intet annat för Gud än skrymteri".

Ja, Herren är en sådan nitälskare om våra hjärtans kärlek, att han icke ens är nöjd med de mest heliga gärningar och den trognaste tjänst för hans rike, om de icke härflutit av kärleken till honom; såsom han uttryckligt förklarade till församlingens lärare i Efesus: "Jag känner dina gärningar och ditt arbete och ditt tålmod, och att du icke kan fördraga de onda, och har prövat dem, som säga sig vara apostlar, och icke äro det, och har befunnit dem vara lögnare. Och du har tålmod och har fördragit för mitt namns skull och icke förtröttats. Men jag har det emot dig, att du har övergivit din första kärlek. Kom därför ihåg, varifrån du har fallit, och bättra dig och gör de första gärningarna; annars kommer jag snart till dig" e t c.

Allt detta ställer väl nu Herrens fråga: "Älskar du mig?," uti ett så majestätiskt allvar för våra hjärtan, att man tycker. det ingen människa, som vill bliva frälst, skulle kunna undgå denna hjärteprövning. Men måne vi ock alla äro bekväma att stanna och taga det till hjärtat? Annat lära oss både skriften och erfarenheten. Den som verkligen älskar Jesus, d. v. s. den, för vilken Kristus blivit rätt "dyrbar" (1 Petr. 2:7), så att han icke ens kan tåga om honom, han klagat alltid över sin förskräckliga kallsinnighet; men den som är helt "ljum" i kärleken, han säger: "Jag är rik och behöver intet." Så lär Kristus i Upp. 3: 16, 17. De hjärtligen trogna lärjungarna, som kunde hava dött av sorg, då deras Herre blev förrådd åt fienderna, de blevo av Kristi ord, att en av dem skulle förråda honom, "var och en av dem" bekymrade och frågade: Icke är det vät jag? Men en av dem blev icke bekymrad - det var just förråddaren själv.

Alltså lär Luthers ord vara sanning: "De som borde frukta sig, de frukta icke; alla de som icke borde frukta sig, de frukta." Härav följer, att om du genast anser dig fritagen från behovet av en grundlig prövning i detta stycke, så har du redan däri ett mer än betänkligt tecken av en mörkrets andes tjusning; ty det är omöjligt, att du i sanning kan hava kommit över all fara, då de största helgon kunnat bliva bedragna, och de allvarligaste kristna bäva. "Den, som förtröstar på sitt hjärta, är en dåre." "Illfundigare än allt annat och fördärvat är hjärtat; vem kan känna det? Jag, Herren" etc. (Jer. 17: 9). Har du därjämte förstått och trott vad skriften (och erfarenheten) vittnar om "satans djupheter" - ja, först om hans stora nitälskan att fånga våra själar, varför han liknas vid ett lejon, som ryter av hunger och löper omkring, sökande efter rov; och sedan om hans "listiga anlopp", varvid han ock "förskapar sig till en ljusets ängel", så att, "om möjligt, även de utvalda skola bliva vilseledda" - tror du sådant, så borde du med häpnad förstå, att någon tjusning gripit ditt sinne, då du icke fruktar för dig själv.

Men kan du ännu väckas till allvarlig fruktan, då kan du ock få ljus om ditt hjärta och bliva frälst; ty då kan du först ropa till den evigt trofaste Herren, att han utrannsakar och upplyser dig om faran; och

för det andra kan du då giva akt på Kristi ord, genom vilka han giver den upplysning, varom du bedit. Låt oss se på vår text. Det är Herren själv, som talar - han som skall döma på den yttersta dagen, han till vilken du beder i bönen. O, vi skulle dock på våra knän krypa, om det gällde, till Jerusalem, för att få höra honom själv säga, vad han allra först frågar efter. Nu först frågar han: "älskar du mig?" Dröj ännu med ditt svar, till dess du väl fattar hans fråga. Märk! hans första fråga är: "Älskar du mig?" - icke: tjäna du mig? lyder du mig? bekänner du mig? utan: **"älskar du?"**

För det andra säger han icke: "Älskar du mitt", utan: **"mig"**. Han säger icke: "Älskar du mina krafter och gåvor?" utan: "Älskar du mig?" **mig**, såsom själv en gåva till dig, mig såsom själv, i min person, hela din tröst och salighet? Vad det första angår, så kan du ju vara säker, att du har kärlek till Jesus, då du tjäna och lyder honom; ty Jesus säger ju själv: "Den som håller mina bud, han är den som älskar mig; den som icke älskar mig, håller icke mina ord." Och Johannes säger: "Detta är kärleken till Gud, att vi hålla hans bud."

Men bida! Du tyder det för hastigt. Vi skola snart få se, att det icke är säkert, att du älskar Jesus, fastän du på visst sätt tjäna och lyder honom eller gör de gärningar, han befäller dig; nej, att "hålla hans bud", är ännu något mer. Vi skola med Kristi egna ord visa, att man kan vara en utmärkt Kristi tjänare, hava stor andlig upplysning, en stor rikedom på de heligaste gärningar och stor nitälskan för Kristi sak och likväl icke rätteligen älska honom. Ty uti det anförda brevet till "församlingens ängel" i Efesus säger ju Herren uttryckligt, att denne lärare hade icke blott vanlig kristlig upplysning, utan ock en fin prövande blick - "du har prövat dem, som säga sig vara apostlar och icke äro det, och du har funnit dem vara lögnare". Vidare säger han uttryckligt, att denne lärare var icke bland deras, som hava blott kunskap, upplysning och ord, utan han hade ock kraft och nit till helig verksamhet; det är i synnerhet därom Herren talar med så många ord, sägande: "Jag känner dina gärningar och ditt arbete och ditt tålmod" etc. "och du har tålmod och har fördragit för mitt namns skull och icke förtröttats."

Hör! han arbetade så troget för Herren Kristi namn, att han fick lida därför, och därvid hade han "tålmod". För det tredje säger Herren, att denne lärare icke blott var upplyst och verksam med predikande i allmänhet, utan att han ock höll god kyrkotukt i sin församling och emotstod falska lärare; ty han säger: "Och (jag vet) att du icke kan fördraga de onda; och detta har du, att du hatar nikolaiternas verk, vilka ock jag hatar." Sammanfatta nu allt detta, så skall du se en skön bild av en mindre vanlig Kristi tjänare, och likväl - likväl hade han övergivit den första kärleken, och blott därmed var hela hans tillstånd sådant, att om icke ändring skedde, skulle Herren snart komma och flytta hans ljusstake från dess rum.

Härav kan du förstå, att det är något mer att hålla hans bud, än att göra vissa gärningar efter hans bud, och att fastän du vore en lika utmärkt Kristi tjänare, som denne var, Herren dock har ännu en fråga till dig. "Älskar du mig?" Vad det senare angår, eller att du måste giva akt på ordet "mig" - "älskar du mig", icke mitt - så är det just härigenom den äkta brudkärleken skiljer sig ifrån skökökärleken - för att bruka Luthers talande uttryck (20:e sönd. eft. Tref.).

Många hava en viss kärlek till Jesus, men blott för de förträffliga ting, som han verkar i dem och andra, men hava aldrig såsom förtappade syndare blivit frälsta av honom och intagna av hans blotta kärlek, eller av det, som han är i sin person, utan de älska honom, såsom sagt är, för de sköna gåvorna. Detta är "skökökärleken". Vi tala icke om så grovt folk som Judas Iskariot, vilken följde Jesus för pungens skull, eller trollkarlen Simon, vilken av samma orena begär ville tillhandla sig den helige Andes gåva; utan vi tala om det obegripligt fina och hemlighetsfulla bedrägeriet av vår självförgudningsnatur, som grundlades genom den gamle ormens tjusande ord: "I skolen bliva såsom Gud, vetande, vad gott och ont är"; ty allt sedan dess har bredvid de sinnliga lustarna också funnits hos oss en lika adamatisk självhelighetsnatur, till vilken människan flyr, när hon förnimmer syndens vederstygglighet; och när hon då, såsom nyssnämnde Simon, märker, att i Jesu namn givas krafter, som eljest icke kunna erhållas, att i honom alla visdomens och kunskapens skatter ligga fördolda, alla dygders och heliga gärningars kraft, då slår man sig på dessa, blir så en Jesu lärjunge, älskar och följer honom, tillbeder och åkallar honom, men allt med ögat på dessa krafter och gåvor, och icke för vad han i sin person gjort och är. Detta, eller vad han i sin person är och gjort, kan man med förståndet

erkänna och med munnen beprisa, men hjärtat ser på dessa gåvor, själens hela blick är fästad blott vid dessa, icke vid den korsfäste.

Man är nu icke en judisk farisé, som ser på lagens tavlor, utan en kristisk farisé, som söker genom Kristus" blott detsamma, som de judiska fariséerna sökte genom lagen. Huru beskriver Kristus detta fina bedrägeri? Jo, sålunda: hans bröllop är tillrett; hans kallelse går ut: "Kommen till bröllopet!" men det är många svåra hinder för dess anammande, köpenskap, jordagods, avelsgård, husliga förhållanden. Dock finnes det själar, som genomtränga hindren och komma till bröllopet, "himmelriket" på jorden. Äro då icke alla dessa lyckliga? Kristus säger annat. Brudgummen går att "bese gästerna" och finner där även sådana, "som icke äro klädda i bröllopskläder", och de kastas i mörkret utanför. Hör, det är Kristus själv, som sagt detta. Det är "Kristi bröllop", som sålunda beskrivas.

Här finna vi, vad skökokärleken är. Den äkta bruden var klädd i "rent fint linne" (Uppb. 19: 8), vilket var "tvaget i Lammets blod" (kap. 7: 14). Men Herren Kristus säger, att i samma bröllop fanns ett folk, som icke hade dessa bröllopskläder. O, att vi dock för Herrens skull och våra själars frälsning bleve så uppriktiga, att vi gäve akt på, vad som är hjärtats föremål, om det är själva nåden, försoningsnåden, tvagningen i Kristi blod, eller tvärt om blott allt annat, som tillhör bröllopet!

Det hjälper icke, att huvudet och tungan äro kristliga, utan tänk efter, vad som är ditt hjärtas första och sista! Dock, vi sade "tungan" - men även hon förråder oftast den hemliga skökokärleken; "ty varav hjärtat är fullt, därav talar munnen". Där det först och sist talas blott om gärningar och dygder, och icke en enda halvtimme med hjärtats lust talas om Lammets blod, vilket dock var den äkta brudens visa, det är, hennes första och sista, hennes förnämsta fröjdeämne där det är tvärt om så, att allt annat och kyrkligt talas och om - men icke detta, icke Kristus, icke Lammets ära - Där är det ett hemskt tecken.

Gud hjälpe oss att öppna ögonen och icke hålla allt andligt för saligt! Det är sannerligen icke utan skäl, som vi ofta och ivrigt påpeka denna fara; ty det är ju mer än allt annat bedrövligt, när själar, som hava något allvar med sin salighetssak, likväl skola till slut finna sig för evigt bedragna, blott därför att de icke givit akt på detta stycke, utan behandlat det alldeles så, som om Jesus hade talat en dårskap, som om det vore den föraktligaste småsak, då Herren i så många särskilda texter talat om denna hemlighetsfulla olycksväg, att själar kunna vara i bröllopet, men ändock kastas i det yttersta mörkret.

Då alla slags människor kunna förstå vikten av dygd och goda gärningar och förstå att straffa vad däremot strider; men då detta, som vi här påpeka, är ett så hemlighetsfullt ont, för vilket fromma och allvarliga själar skola bliva evigt olyckliga - "du har tålmod och har fördragit för mitt namns skull och icke förtröttats" (betecknar icke detta allvar?) - skulle det ändå icke behövas att fromma och allvarliga själar särskilt giva akt på denna hemlighet? Må ingen låta bedraga sig! Yttre synder, fel i leverne och gärningar bliva nog ständigt bestraffade, ty lagen är skriven i allt vad människa heter. Hedningar, turkar och otrogna judar, mycket mer otrogna kristna, skriftlärda och fariséer kunna göra oss den tjänsten att bestraffa oss, om vi fela i gärningar - utom det att alla kristna, även de mest evangeliska, hava, såsom Luther säger, "lagen alldeles hemmastadd hos sig, då däremot evangelium är en rar gäst i hjärtat", och straffa hos sig mycket oftare felen mot lagen, än felen mot evangelium.

Men ljusets barn böra se ännu litet djupare och giva akt på det hemliga onda, av vilket, "om möjligt, de utvalda skola bliva vilseledda". "Ty satans anslag äro oss icke obekanta." Då han icke kan behålla människorna i säkerhet, synd och ogudaktighet, så "förskapar han sig i en ljusets ängel" och erbjuder sig att nu leda de väckta själarna till idel goda gärningar, kristlig verksamhet o. dyl., blott de kunna hemligen föras förbi Golgata och den där mannen i den blodiga dräkten, vilken ensam är "helvetet ett gift och döden en plåga", blott de kunna hemligen föras förbi "den trånga porten", där människan genom lagens andliga krav på den invärtas människan allt intill benen avklädes sin självfromhet och blott i Lammets blod finner sin hela salighet, sin bröllopsklädnad och sin visa. Se, blott de kunna så tjusas, att de hastigt avgöra den saken om Kristi försoning och tänka: "den är det första och förnämsta, det nekar ingen, det tro vi nog", men sedan med hela sin själ falla på vad vi nu skola göra, och aldrig

låtsa förstå, att däri ligger något dödligt avfall, aldrig låtsa förstå, vad avklädande och "bröllopskläder" betyda, utan slå sig ned i kristlig vandel och verksamhet, eller, såsom det i "Kristens Resa" heter, "bosätta sig i byn Sedlighet" då är den gamla fienden mycket förnöjd, om de ock bliva aldrig så fromma och heliga i levernet. Och se, här kan det bliva frid och tröst och starkhet - här avlyftes syndabördan; då du är i Kristi bröllop, "himmelriket", övar en kristlig vandel och verksamhet m. m., skulle icke du då hava en rätt tro på Kristus, hava Guds nåd och bliva salig, och genom detta hopp även älska honom? Se, om icke detta är ett fint bedrägeri!

Därjämte finnes det några yttre bevekelsegrunder att älska denna väg. Utom det att hela vår natur, förnuftet, känslan, lagsinnet, självhelighetsbegäret leda inåt, så anmärkte den mannen, vilken i "Kristens Resa" rådde Kristen att bosätta sig i byn "Sedlighet", att man där också har den förmånen att så behålla sin ära, sitt anseende, att åtnjuta alla människors aktning då man däremot, om man tager vägen till det berget, där korset står, måste bereda sig på "korsets förargelse" (Gal. 5:11) och att anses såsom en större syndare än andra, såsom den där icke ens älskar helgelse, utan bött därför prisar nåden, om man skall få förbliva i synden. Sådan försmädelse undgår du, om du på nyssnämnda sätt slår dig ned i byn "Sedlighet" och tiger om Lammet, som är slaktat. Äro då icke här många bevekelsegrunder för "skökokärleken"?

Den äkta brudkärleken har uppkommit på annat sätt. En arm människa har först blivit helt förtappad; har kommit på skam med all sin strävan efter förbättring och helgelse, emedan hon var enfaldig nog att taga allt Guds ord på allvar? emedan Herrens helighets sken slog så klart in i hennes hjärta, att hon icke mer vågade pruta och jämkna med lagen, utan ville göra. "allt det, som är skrivet i lagens bok", icke blott gärningar efter lagen, utan ock hava ett hjärta efter lagen, ett så heligt, rent och älskande hjärta, som Gud allra först kräver - och efter sådant har hon strävat, icke blott på en mänsklig överbevisning om dess nödvändighet, utan genom en väckelse, vilken hade kraft med sig, så att Gud blev stor och helig för henne, och Guds ögon började följa hennes innersta både dag och natt.

Se, då blev hon aldrig from och god, såsom hon skulle, utan ju mer hon kämpade och tvådde sig, desto mer märkte hon den inre orenheten inför Guds ögon, såsom Herren ock säger: "Om du än tvådde dig med lutsalt och toge dig mycken såpa, så skulle dock din onskas fläckar synas för dig, säger Herren, Herren" (Jer. 2:22), och så blev hon till slut alldeles "övermåttan syndig genom budordet", alldeles förtvivlat ond, giftig och fördömd inför lagen, så att hon omsider rent av förtvivlade på all sin bättring.

Och nu, just då hon så låg i sitt blod och icke förmådde att röra ett finger till sin frälsning, då kom en man, som hade sår på sina händer och fötter, och sade till henne: "Du skall leva!" sade till henne: Vill du nu tro, att det är alldeles förlorat med allt ditt görande? Vill du nu tro, att jag är alldeles ensam din frälsare, att jag gjort allt för dig? Se mina händer, se mina fötter, där är din fromhet, där dina goda gärningar, din goda vandel! Och nu då hon fick Andens ljus över denna hemlighet och förstod, att allt, det lagen säger, endast skulle vara till hennes utblottande, och att allt, vad hon borde göra och vara, redan var gjort i Kristus, att allt, vad han gjort och lidit, var hennes, ja, att han själv hel och hållen var hennes; då försmälte hon, då fick hon en sådan förut okänd, innerlig kärlek till denne Frälsare, att hon blott kunde utbrista: "Min Herre och min Gud! varde mig efter ditt tal! Detta förstod jag icke.

O, nu vill jag ingenting mer, än varda funnen i dig, icke havande min rättfärdighet, som kommer av lagen, utan den, som kommer genom tro på Kristus (Fil. 3:9). O, du oförliknelige vän! Har du köpt mig med ditt blod, då skall allt annat vara mig ringa! Då vill jag blott brinna för dig och leva för dig." Nu heter det i hjärtat: "Min vän är min, och jag är hans" (Hög. V, 2: 16). Nu heter det:

Till dig mitt hjärta håller sig,
Jag frågar ej, när jag har dig,
Vad jord och himmel bliver;
Jag kan i himlens boning ej
Ha trevnad utom dig, ack nej!
Blott du mig fågnad giver.

Och allt, vad hon nu får nåd att göra honom till behag, sker så villigt och menlöst, att hon föga vet, att hon gör något; det är nu hennes nya natur och är i sig självt blott en skugga av vad hon hade lust att göra; ty nu, då hennes Frälsare blivit hennes allt, har hon mycket mer vilja, än hon någonsin kan utföra, och aktar dessutom sina bästa gärningar för en skam mot sin Frälsares stora förtjänst. Sådan är brudens kärlek. Hon ser blott på brudgummen - ty gåvorna, så dyrbara de ock äro i sig själva, äro dock emot honom och hans blods utgjutelse nu såsom ett intet.

Såsom Luther i den nämnda predikan säger: "Om Kristus än gäve oss alla profeters visdom, alla helgons helighet och alla änglars härlighet, så aktade vi det dock icke, så framt han icke gäve oss sig själv. Bruden vill icke vara nöjd med något annat, hon vill hava själva brudgummen. Märk därför denna åtskillnad: det finns många själar, åt vilka gåvor blivit givna, såsom visdom, kärlek, starkhet o. m. dyl.; men de äro likväl icke de rätta brudarna, ty de säga icke: du, du är min; utan de fria bredvid till kassan, de älska blott dessa gåvor. Men den rätta bruden säger: Dig, dig allena älskar jag, dig, dig allena vill jag hava; du är min, och du själv är mitt högsta goda, men icke ringen eller de smycken, som du givit mig." Sådan är den rätta kärleken. Härmed hava vi nu sett, vad man må besinna vid frågan: "Älskar du mig?"

Måtte nu var och en vara så uppriktig mot sin själ, att han ställer sig inför Jesu ansikte och tager hans fråga till sig! Han frågar dig, som läser detta: "Älskar du mig?" Svara blott inför honom, såsom det verkligen är, och tag dig icke före att försöka böja ditt hjärta att älska Jesus, ty denna kärlek kan icke tagas, endast födas; utan här är frågan: har du genomgått sådana erfarenheter, att det nu blivit dig så i hjärtat, att Kristus, Kristus själv, eller vad han är i sin egen person, blivit din högsta glädje, röst och skatt, och han därför din käraste vän, så att du icke kan låta bli att älska honom, hungra och törsta efter honom? Frågan är så allvarsam, att aposteln Paulus säger: "Om någon icke har Herren Jesu; Kristus kär, han vare förbannad, "Maran ata", d. ä. åt förbannelsen och Guds dom överlämnad. Ja, Amen!

Den som icke älskar och aldrig vill älska dig, vår själavän, och ditt dyra blod, han är och vare förbannad! Det är alldeles nödvändigt till salighet, att Kristus, Frälsaren, blir oss kär. För alla synder gives i honom förlåtelse, men om icke han blir oss kär, då hava vi ingen förlåtelse. Det är detsamma, som att "den som icke tror, han är redan dömd"; ty tron och kärleken till honom kunna icke åtskiljas. Så frågar han dig då åter: "Älskar du mig?" Nu, på denna fråga skola mycket olika svar givas. För att icke tala om de tjusta, självförnöjda helgonen, som aldrig kunna frukta för sig själva och därför icke taga frågan till sig, utan tänka blott på andra, vilja vi i stället tala om trogna och allvarliga själars olika svar på denna fråga.

Många trogna nådebarn kunna med livlig känsla genast svara såsom Petrus: "Ja, Herre, du vet, att jag har dig kär." Och dessa, som så känna kärleken i sina hjärtan, äro av tvenne slag, nämligen först det lyckliga bröllopsfolket, som ännu hava brudgummen hos sig (Luk. 5: 31), dessa kära nyfödda barn, som ännu få i känslan ljuvligen smaka hans kärlek; dessa säga med varmt hjärta: Du vet, att jag har dig kär. Men för det andra, även några äldre kristna, nämligen de, som nyligen haft någon mer kännbar erfarenhet av Kristi kärlek, t. ex. varit i svårare mörker, men nyligen blivit därur förlossade och hugsvalade - såsom ock Petrus hade efter sitt svåra fall och sin bedrövelse fått tröst av sin Mästares nåd - de känna nu den ljuvligaste kärlek och säga: "Ja, Herre, du vet, att jag har dig kär."

Men det finnes andra trogna, sådana, som just nu äro i ett dunkel, under något Herrens fördöljande och under svåra erfarenheter av sitt hjärtas stora fördärv, kallsinnighet, tröghet, världslighet och all ondska - dessa hava icke lätt för att hos sig finna någon kärlek till Frälsaren. Äro de dock mer upplysta, så veta de, att det är någon skillnad mellan känslan och kärleken, att även då känslan är kall, kan kärleken i hjärtats djup vara lika varm och trofast - såsom man kan se av den i skriften ofta anförda bilen av ett äktenskap; ty kärleken mellan makar kan ofta i det lyckligaste äktenskap under vardagslivet vara alldeles förborgad, och likväl, när t. ex. en hastig sjukdom hotar den ene makens liv, då blir kärleken uppenbar, ty då blir hela huset och allt vad däruti finnes av intet värde, mot den sjuka makans vederfående. Så är det ock med kärleken till Frälsaren: då vi frukta att hava förlorat honom, då

kan ingenting i hela världen trösta oss; vi tänka varken på himmelen eller helvetet, utan det är själva Frälsaren och hans vänskap, som vi icke kunna umbära.

När detta är det ena förhållandet, som du vet med dig; och för det andra, om du eftersinnar, vilka stunder i ditt liv äro de lyckligaste, och detta är, när du blivit på nytt försäkrad om din Frälsares nåd och närvaro; och vidare, om du ännu dagligen måste komma till nådastolen för att få förlåtelse eller försäkran om förlåtelse se, då har du sannerligen ännu den första kärleken, vilken Kristus beskriver så: "Den vilken mycket förlåtes, han älskar mycket" (Luk. 7:47).

Och nu, de som förstå detta förhållande, de kunna ännu på Jesu fråga svara: "Om det är kärlek, att jag icke kan umbära dig, att jag känner en viss hunger och tröst efter dig och din vänskap, då, Herre, vet du, att jag har dig kär, dock icke såsom jag ville; ty det är just min största ledsnad, att jag icke känner denna kärlek rätt varm och livlig, men känner varjehanda annat mycket starkare." Andra åter som icke förstå detta förhållande, utan döma blott efter känslan, de bliva av denna Jesu fråga helt förskräckta och ville svara blott så: "Herre, du vet, att jag icke älskar dig; du vet min gruvliga kallsinnighet, hårdhet och liknöjdhet. O, det är förskräckligt!" Se, på detta sätt skola många trogna kristna vilja svara. Låt oss då en stund tala med dessa sistnämnda.

Vad skall en sådan kristen göra, som nu intet annat känner, än sin stora kallsinnighet? Och antag, att någon, som verkligen icke älskat Jesus, utan varit ljum, eller ock, under allt sitt lagarbete, helt kall för Frälsaren, med förskräckelse vaknar över detta förhållande; vad skall en sådan göra? Prisad vare den eviga kärleken, att han har själv svarat på denna fråga! Annars hade jag aldrig blivit riktigt viss i mitt sinne. Herren Kristus har tvenne särskilda gånger talat just till sådana, som nu äro i fråga. Om den ene av dem säger han, att han hade "övergivit den första kärleken", och om den andre, att han var "varken kall eller varm, utan ljum". Gud vare evinnerligen prisad, att vi få se, vad han säger till sådana!

Vem skulle vi tro, om icke honom själv? Nu, vad säger han? Hans egna ord stå för allas ögon i Upp. 21-5 och kap. 3: 14-22. Det första, vi dock böra anmärka, är, att han likväl där egentligen talar till sådana, som icke själva voro bekymrade över sig, utan tvärt om sade: "Jag är rik och har överflöd och behöver intet" (3: 17); därför tilltalar han dem med allvarsamma hotelser, såsom, att han ville flytta bort ljusstaken i Efesus, och att han ville ur sin mun utspy den ljumme i Laodicea då vi däremot aldrig i hela bibeln finna ett enda exempel på, att han med hotelser och stränghet tilltalat någon, som själv dömt och straffat sig och varit färdig att misströsta.

Men märk nu det härliga, som, om vi få nåd att besinna det, kan komma oss att av glädje ropa eller ock ljuvligt gråta: jo, mitt i det förskräckliga talet till den ljumme i Laodicea, där han hotar att "utspy honom ur sin mun", mitt i detta stränga tilltal inlägger Herren det obegripligt ljuva ordet: "Alla dem jag älskar, dem tillrättavisar och anar jag. Gör därför din flit och bättra dig!" (v. 19).

O, min Herre och Gud! Var detta din mening med det förskräckliga tilltalet? Kom det därav, att du älskade honom, en "ljum", ovärdig lärjunge? O, då kan man riktigt begynna att älska dig, när du har ett sådant hjärta, en sådan mening i det mest förskräckande tilltal. Då vet jag, vad det betyder, när du även i dag förskräcker våra hjärtan: du älskar - "dem jag älskar, dem agar jag" - du vill då blott vår frälsning, icke vår död, icke att vi skola förtvivla och fly bort ifrån dig. Sammanfatta nu lärdomarna av Kristi tal.

Den första är, att det icke går an att förbliva i det ljumma tillståndet, vari man icke känner sig "eländig, jämmerlig, fattig, blind och naken", utan är nöjd med sig och därför icke behöver ligga vid hans fötter och två dem med bättring och glädjetårar; nej, det går icke an, vi måste leva i denna övning, denna erfarenhet av synd och nåd, som smälter vårt hjärta. Det är det första vi här märka.

Det andra är, att då vi vakna med förskräckelse över oss, vi icke behöva misströsta och gå bort från Herren, utan skola tvärt om veta, att det är av kärlek han slagit oss, på det vi skola frälsas. Nu följer den tredje lärdomen. Vad säger Herren om sättet att få det bättre? Huru skall ett ljumt och kallt hjärta få någon kärlek till honom. Han säger så: "Jag råder dig att av mig köpa guld, luttrat i eld, på det att du må bliva rik, och vita kläder, att du må kläda dig" etc. Märk då åter en gång Herrens ord: "av mig" - att av mig köpa allt, vad du behöver. Och vad köpa här betyder, se vi av Jes. 55:1: "Kommen, köpen

såd utan penningar och för intet både vin och mjölk"; det är således att endast vända sig till honom, begära och emottaga allt av honom, det "guld, som är luttrat i eld", de "vita kläder, som skyla vår nakenhets blygd" - och allt för intet - "utan penningar och för intet". Att få köpa för intet, det är ju trons sak.

Blott på denna väg kan du få kärlek till honom. Företag dig aldrig att med något arbete på ditt hjärta försöka bringa dig att älska. Allt annat må kunna tvingas, med människokrafter böjas eller med lagar och bud regeras, men aldrig hjärtats kärlek. Vad hjärtat älskar, det älskar det; och vad det icke älskar, det kan det aldrig tvingas att älska. Nej!

Vårt hjärta är väl ringa,
Dock står det ej att tvinga
Och under lydnad bringa,
Om hela jordens tyngd också
Man lade däruppå.
Ej hjälpa samvetsplågor,
Ej luttringseldars lågor,
Ej tåreflödens vågor,
Att bringa det i annat skick.
Än det i Adam fick.
Fast Moses därpå tömmer
Sin kraft, det slår och dömer;
Dock, förrän han väl slutat har,
Så är det, som det var.
Ett enda medel finnes,
Varmed det övervinnes:
Trons salighet i Lammet blott
Gör hjärtat varmt och gott.

Skall jag få kärlek till Herren Jesus, så måste jag på något sådant sätt lära känna honom, att jag blir intagen av honom. Då kan det komma därhän, att jag icke kan låta bli att älska honom. Vi veta, att hjärtat är så beskaffat, att det ofta är lika svårt att bliva fri från en kärlek, vilken man ogillar, som att erhålla den kärlek, man önskar sig. Nu, kärleken till Jesus kan du aldrig ogilla - den blir tyvärr alltid för svag - men vi anföra detta, på det att du må en gång besinna, huru det tillgår att få kärlek, nämligen att det sker endast så, att någonting intager ditt hjärta. Att få kärlek till Jesus, sker aldrig genom att arbeta på själva hjärtat, utan endast genom sådana erfarenheter av hans kärlek, att du blir intagen av honom. "Den vilken mycket förlåtes, han älskar mycket."

Sådant förstod den gamle läraren, vilken fick besök av en nära till förtvivlan bedrövad man, som just hade detta bekymmer, att han icke älskade Jesus, ty han sade, att han på Jesu fråga: "Älskar du mig?" icke kunde annat svara, än: Du vet, att jag icke älskar dig. Den gamle själasörjaren svarade: "Då vet jag intet bättre råd, än att du genast vänder frågan tillbaka till Frälsaren och frågar honom: Älskar du mig? Ty det är dock icke din kärlek till honom, utan hans kärlek till dig, som här kan hjälpa; såsom Johannes säger: "Däruti består kärleken, icke att vi hava älskat Gud, men att han har älskat; oss och sänt sin Son till försoning för våra synder." Och när läraren en stund hade talat i denna ton, då brast den nedslagne mannen i glädjegråt och sade: "Nu kan ock jag säga: Herre, du vet, att jag älskar dig."

O, när mitt arma hjärta får en viss försäkran och kan i Andens ljus se, vad det innebär, att Herren Gud har förlåtit mig alla mina synder, att Gud nu är nöjd med mig och är för evig tid min hulde vän och Fader, och jag hans älskade barn; när det klarnar för min vaknade själ över denna ousägliga Guds kärlek, att han gav oss sin Son till broder och borgensman för vår salighet, att han har för alla mina ovärdiga synder givit ut sitt dyra blod och liv, och därmed utträttat, att allt det onda, som ännu ligger i

mitt kött, icke kan rubba vår vänskap, utan att jag är för alltid välbehaglig för Gud genom honom då sådant blir genom Andens ljus visst för mitt hjärta, då kan jag icke annat än älska honom. Jag är intagen, jag är fästad vid honom, så att, fastän känslan ofta blir kall och olustig, har dock jag ett hjärta, som icke mer kan umbära Frälsaren och hans vänskap, och som efter sinnet ingenting högre älskar, än hans heliga bud och vilja.

Och se, nu är jag bekväm att göra de rätta goda gärningarna; nu följer på sitt rätta ställe: "Föd mina får", d. ä. tjäna mig i den kallelse, vari du är kallad. Och om sådan förmaning och sådana gärningar vilja vi med Guds nåd nu även handla. Gud give oss emellertid att i hjärta och erfarenheten äga, vad vi nu betraktat: kärleken till Jesus.

Då vi nu sett och betraktat, att Herren Kristus icke vill hava någon tjänst av oss, om vi icke först älska honom, skola, vi även se och lära, att då vi älska honom, då vi blivit hans barn och vänner och intagna av hans kärlek, då vill han ock låta våra arma gärningar behaga sig, då vill han även bevisa oss den nåden, att han låter oss, ovärdiga syndare, göra honom åtskilliga tjänster, ja, för hela vårt liv bliva hans tjänare, efterföljare och medarbetare, såsom här Petrus fick bliva.

Kristus är den store överherden, vilken själv sköter alla sina får, såsom de behöva, församlar lammen i sin famn och bär dem i sitt sköte; men nu säger han ock till Petrus: "Älskar du mig så föd mina lamm, föd, vårda mina får", och v.19: "följ mig!" Då begär den store Herren rent av en tjänst av sin arme Petrus och låter också Petrus bliva en fåraherde, såsom han själv var, låter Petrus bliva sin tjänare och medarbetare. Samma nåd giver han alla sina vänner, ehuru på många olika vägar i olika stånd och kallelser, men alla få vi bliva Kristi efterföljare och Kristi tjänare, göra och vara mot andra detsamma, som han mot oss.

Till alla, som älska honom, säger han: "Följ mig!" såsom ock aposteln Paulus säger: "Så varen nu Guds efterföljare, såsom älskade barn, och vandren i kärlek, såsom ock Kristus har älskat oss och utgivit sig själv för oss till gåva och offer, Gud till en välbehaglig lukt" (Ef. 5: 1, 2).

Då nu Kristus säger till oss: "Jag har kommit, på det de må hava liv och hava över nog; vad jag har, skall även du hava; om dig något fattas, skall det även fattas mig; där har du min rättfärdighet, liv och salighet, så att ingen synd skall fördöma dig, intet ont överväldiga dig, utan du skall vara alldeles trygg i evighet; så länge jag är rättfärdig och lever, så länge skall även du vara rättfärdig och leva för min skull" o. s. v., då vill han, att också vi skola med samma kärlek säga till vår nästa: "Se, min käre broder! jag har nu undfått min Herre och all nåd och salighet i honom, så låt nu även mig tjäna dig, såsom han har tjänat mig; tag du, vad jag har, såsom jag har fått, vad han hade; jag vill icke mer kalla mig eller något, som jag har, för mitt, utan hel och hållen vara dig och alla människor till tjänst, blott för min dyre Herres skull, som gjort och dagligen gör mig så mycket gott." Att så handla det heter att vara en Kristi efterföljare, och "icke mer leva för sig själv, utan för honom, som har dött och uppstått för oss". Och detta är ju hela vårt livs uppgift, om vi äro kristna.

Men ack, när man tänker på, huru det härmed går i verkligheten, och att det icke är väl med att blott veta detta, utan det skall ock dagligen övas i verk och gärning, och när man känner, vilka bergstunga hinder då lägga sig i vägen, så vet man icke, om det är värt att mer säga ett ord om saken. Det är ingen, som riktigt tror, att Kristus så älskar och tjänar oss, som Vi nyss sade, och på samma gång, att han bryr sig om vår arma tjänst och har något behag därtill, och de äro få, som ens akta det och söka att få det in i hjärtat. Vilken tror riktigt, att Kristus verkligen har behag till våra arma gärningar? Jo, endast de arma förblindade själar, som leva i en falsk tro, så, att de mena., att gärningarnas eget värde är så stort inför Gud, att han rent av skall älska dem för deras gärningars skull. Dessa tro så, att det är förskräckligt - emedan djävulen understödjer en sådan tro.

Men får en människa rätt ljus över våra goda gärningars stora uselhet och ovärdighet, får hon ljus att se, det ingen enda gärning i sig själv är inför Gud ostrafflig, ren och behaglig, utan att vi måste hava förlåtelse för våra bästa gärningar, eller ock fördömas för dem - och att gärningarna behaga Gud, icke för deras eget värde, utan endast av följande orsaker: först, emedan Gud för sin Sons skull har behag till våra personer, och för den behagliga personens skull även låter hans lilla kärlekstjänst behaga sig, och för det andra för hans ord i gärningen, d. ä. emedan han behagar bjuda oss göra en gärning åt sig,

så att gärningen har värde för hans skull, vilken befallt densamma - se, förstår man detta, då vill man icke tro och glädjas, att man får tjäna honom, utan då går man och ser ändå blott på tjänstens eller gärningens egen beskaffenhet, och om nu denna i sig själv är av ringa betydenhet, då kan man icke tro, att man därmed gör något, som behagar Kristus.

Detta är den plåga, som alltid låder vid den rätta läran om gärningarna, så att man av misströstan om att kunna uträtta någonting kan vilja tystna. O, den svarta, olyckliga otron och det förblindade hjärtat mörker! Det är egentligen den olyckliga otron, som gör allt hinder. Om den mest kallsinniga kristen skulle blott kunna riktigt tro, först att han täcktes Gud, och sedan, att Kristi; begärde en tjänst av honom, så skulle han väl löpa till världens ända, om det fordrades, för att på bästa sätt fullgöra den gärningen.

Detta se vi av de tusende exempel på vidskepliga katoliker, som fått den ingivelsen, att de skulle göra Gud en behaglig tjänst, om de ginge till Jerusalem för att intaga Kristi grav, eller om de under natten låge på golvet, i ställt för att ligga i sängen. "Vi hava på det hjärtligaste piskat oss med ris", säger Luther, "så att blodet runnit". Allt sådant hava de gjort endast därför, att de trodde sig därmed behaga Gud. Ja, det behöves icke att vara en kallsinnig kristen eller vidskeplig katolik, utan en blind hedning i Ostindien gör lika mycket för samma tro, nämligen att han med sin gärning behagar sin gud: den ene låter hänga sig på en i ryggen inhakad järnkrok och så kringsvänga sig i luften; den andre ålägger sig att rulla på marken hundrade mil utan att någonsin stiga upp; en tredje lägger sitt barn i den grymme avgudens glödgap o. s. v. Sådant göra de alla blott för den tron, att de göra sin gud till behag" Se, vad tron verkar till gärningar!

Men, såsom sagt är, blott tron är falsk och vidskeplig, så att djävulen vill understödja den, då kan man tro alltför orimligt starkt; men när sanningens ljus fördrivit mörkret, då lägger sig djävulen med all sin makt emot tron, då ser man ingen Gud, då har man i rummet blott bord, stolar och människor, och på marken blott träd, stenar och djur, men ingen Gud, ingen Gud. Det är denna hedning i hjärtat, som förhindrar de trogna att göra det goda med den lust och flit, varmed de eljest skulle göra det. Ty så mycket älska de dock sin Frälsare, att om de blott riktigt trodde, att de finge tjäna honom, så skulle de med stor glädje löpa därtill, om det ock vore en lång väg.

Om han själv komme i synlig måtto uti deras hus och begärde av dem mat eller kläder, så skulle de visserligen ingenting spara för honom, utan framtaga det bästa, de hade. Men då han i sitt ställe skickar en fattig människa, som behöver mat, kläder eller penningar, då är man ganska betänksam. Kunde vi då tro, att Jesus står bredvid, ser på oss och säger: "Allt det I för min skull gören dessa minsta, det gören I mig"; o, vilken glädje vi då skulle hava att giva eller utlåna allt eftersom det behövdes! Men då vi ingenting riktigt tro, så hava vi ock ingen lust eller drift till att göra det goda. Av det nu anförda torde var och en med ögonen se, att man icke behöver vara en sann kristen för att göra många och svåra gärningar, utan kan ännu vara en vidskeplig katolik eller en blind hedning; att vi således icke skola låta bedraga oss av verkhelgonens myckna tal om gärningarna, utan ännu en gång först betänka, om vi älska Jesus, och det med den äkta brudkärleken, således för vad han gjort och är i sin egen person, eller om det är med den "skökokärlek", som vi sist omtalade.

För det andra, torde vi här märka vad Paulus säger, att vi icke göra lagen om intet med tron, utan att det är just tron, som är den allra verksammaste kraften att frambringa gärningar. Men skulle åter någon, som gärna hör evangelium, likväl icke hava fått en ny lust och kraft att göra det goda, då bör ju en sådan här märka, att hans tro är död, att han icke tror så levande på Kristus, som mången hedning på sina gudar. En levande tro kan omöjligt vara utan gärningar.

När man då bland dem, som gärna höra evangelium, även finner sådana, som icke hava någon lust och kraft att göra det goda, så måste dessa vara antingen falska lärjungar, vilka alltid finnas blandade med de trogna, såsom Judas bland Jesu tolv lärjungar, Ananias och Safira i Petri församling (Apg. 5), eller ock är det en tillfällig sömnaaktighet och andlig lättja hos en annars levande kristen, enligt Kristi ord om de tio jungfrurna, både de visa och de fåvitska: "Då brudgummen dröjde, blevo de alla sömniga och somnade"; och Pauli ord: "Uppliva Guds nådegåva, som är i dig" (2 Tim. 1: 6).

Det är av stor vikt att märka denna skillnad mellan lärjungar, som brista i gärningar, mellan Judas och Petrus, som bägge synda: ty annars kan man lätt använda helt förvända medel till deras förbättring. Är det fråga om de falska lärjungarna, våra lätta medvandrare och bisittare vid evangelium, vilka aldrig veta, vad den "trånga porten" vill säga, icke heller en hel uppgörelse med Gud, en hel benådning i Kristus, eller om de ock en gång erfarit detta, likväl äro på nytt avsmnade, så att de nu icke hava någon nöd av sitt hjärtas ondskas, och därför alltid hava lätt för att tro, men hava av sin tro ingen helig kraft och drift till det goda, så botas detta icke blott med förmaning och med levernets förbättring. Nej, om en sådan skall bliva en hos Gud benådad kristen och icke blott ett verkhelgon, så behöves här en hel uppväckelse ifrån de döda, så att han lär känna det invärtes fördärvet och blir eländig och olycklig på sin bättring (enligt Rom. 7:7-11) och kommer till en hel benådning i Kristus.

Men detta är en för naturen obehaglig omväg. Det är bekvämare, att du på någon allvarsam förmaning och bestraffning för dina felaktiga gärningar endast börjar att förbättra dessa, att bättre giva akt på dig, så att du nu rättar vad som är orätt i gärningarna, och med mer flit gör det goda. Då menar du och många andra, att detta var en lycklig förändring, att det nu blivit bättre med dig; men Herren känner människornas lönligheter och han vet, att dina nu förbättrade gärningar endast äro ett vackert svepekläde över en död kropp - Herren vet, att ditt hjärta icke är pånyttfött, icke rätteligen älskar honom; och du har nu blivit ett verkhelgon i stället för en uppenbart ohelig. Nu är sjukdomen dold, men icke för Gud.

Vi upprepa åter, och om möjligt vore med en röst, som komme bergen att bäva, att ditt onda genom denna förändring blott blivit värre, men fint och förförande, ty den kom icke genom nya födelsens nåd, utan av blott lagisk eller mänsklig bevekelse, och den blir nu ditt mäktigaste säkerhetsstöd.

Se här en liknelse, som skall avspegla den försåtliga ställning, vari du nu lever, samt dess olyckliga slut. Uti ett rikt hus går en älskare till husets dotter, och hon älskar honom på fullt allvar. Men med hans kärlek till henne stod det icke rätt till. Då en vän, som märkte detta., härför tilltalade honom, begynte han med fördubblat nit betyga sin kärlek till henne, nämligen med alla vanliga yttre bevis, med skänker och tjänster och ord - och allt anses nu vara väl.

Men just när bröllopet skall hållas, blir plötsligen det sanna förhållandet avslöjat, nämligen att han aldrig älskade själva personen, utan blott husets rikedom, och hade endast därför sökt med dessa skänker och tjänster antyda kärlek. Vad blir följderna? Jo, att alla de gåvor, som den tillämpade bruden hade mottagit, och vilka hade varit henne så dyrbara., då hon ansåg dem för bevis av kärlek, bliva henne på en gång så vederstyggliga, att hon sopar ut allt, vad hon emottagit, och återskickar det till den falske älskaren, och han blir av alla i huset förbannad, han kommer aldrig mer dit.

Så skall det gå dig, som icke frågar efter, om din fromhet, förbättring och goda gärningar flyta av den rätta källan, av kärlek till Kristus själv, av trons salighet i honom, eller blott av förmaningar, varningar och bestraffningar. Se på denna liknelse! Redan för människor, vilka »se det för ögonen är», är hjärtats kärlek i gärningen av så stor vikt; huru mycket mer då för honom, alla hjärtans rannsakare, som egentligen ser till hjärtat! Och samma gärningar, som äro så dyrbara, då de gå av kärlek, samma gärningar bliva de fulaste och vidrigaste, när kärleken saknas. Ja, då de obetydligaste gärningar, gjorda av kärlek, likväl voro behagliga för kärlekens skull, så kunna de största gärningar vara en styggelse, när de icke flyta av kärleken. Och detta ser Herren! Och Herren skall döma oss på den yttersta dagen.

Men när nu kärleken aldrig kan befallas och aldrig med människokrafter tagas, utan endast uppkommer i den nya födelsen, då du, helt dömd och tillintetgjord, får försoning och nåd och blir intagen av Kristi kärlek, så vakta dig väl för varje annan väg. Även du har ju en odödlig själ, även du skall ju en gång framställas för Kristi domstol. Men är det så, att det blott är en tillfällig kallsinnighet, vårdslöshet och ovaksamhet, som gjort dina gärningar bristfälliga, såsom händelsen är med levande, men slummeraktiga kristna, då botas sådant endast genom förmaning, bestraffning och påminnelser om vaksamhet, såsom aposteln Petrus säger: »Jag uppväcker genom erinran edert rena sinne» (2 Petr. 3:1). När de nu blott stryka sömnen ur ögonen, bliva nyktra och vakande, så är allt genast väl. Och Gud bevara dessa för någon vidare omvändelse!

Det är just vid en sådan väckelse ur en tillfällig slummeraktighet, som satan passar på och vill ingiva dem misstankar mot hela Kristi evangelium och deras enfaldiga tro på detsamma, endast därför att sådant kunnat hända dem att de blivit felaktiga i sin vandel, endast därför att de icke blivit helt befriade från all skröplighet, och fienden lovar dem nu en helt ny och varaktigare kraft, om de giva sig till den ,byn under berget Sinai», vilken vi nyss omtalade - man skall nu icke genast gå till Frälsaren, utan först kläda upp sig i en ny dräkt av egna goda verk - och lyckas detta så, att de nu blivit nöjda med sin kristendom och helgelse, då har den senare villan blivit värre än den förra; ty det är själva döden, om man får en sådan fromhet, som man blir belåten med.

Hellre må jag ligga
Uti stoft och tigga
Nåd i Jesu blod
Än att självrättfärdig,
Helig, stark och värdig
Hava tröst och mod.
Hellre syndbelastad,
Fallen, dömd, förkastad,
Brottslig och oren;
Publikan och sköka
Kunna Jesus söka,
Men ej farisén.

Härtill må endast läggas vad vi redan förut mer utförligt visat, att om bristen i gärningarna härleder sig från brist på tro och fröjd i Herren - som »är vår starkhet» - då det således är ett lagdränkt sinne, som redan lider av trældomsanda, som endast vill se på sig själv och icke på Kristus och just »därför saknar all kraft» (Neh. 8: 10; 1 Joh. 5: 4; Gal. 3: 2, 5) - i detta tillstånd, som betecknas med de svaga, sjuka och sargade fåren, duger det icke heller att vilja bota det skröpliga levernet med ideligt moraliserande och pådrivande - det vore att göra sjukdomen blott värre - utan då fordras tvärt om, att tron och barnatillförsikten först upphjälpas, varigenom ock kärleken och kraften återkomma; och allt detta sker endast genom det ljuvliga evangelium om Kristus.

Det är således egentligen mot vårdslöshet, ovarsamhet och andlig lättja, som nådebarnen kunna förbättras genom förmaningar, samt mot djävulens listiga anlopp och insmygande falskhet i anden genom de allvarsammaste varningar. Och emedan även de kristna äro i fara för allt detta onda, så är det övermåttan viktigt, gott och välgörande att då få mottaga Herrens hulda varningar och förmaningar; då väckes det rena sinnet, som slumrat, då livas och stärkes vår ande, då renas vårt leverne, och hela vår invärtes människa tillväxer. Så god blir frukten, då man rätt delar sanningens ord (2 Tim. 2: 15).

Och vare detta nog om de olika orsakerna till bristande gärningar bland de kristna och om de olika botemedlen. Gud give oss nåd att allvarligt taga till vårt hjärta vad vi nu av Kristi ord vilja betrakta! Att Herren här säger till Petrus: "Älskar du mig, så föd mina lamm, föd mina får", är med andra ord, såsom om han sagt: "Älskar du mig, så gör troget och flitigt vad jag anbefallt dig"; ty vi ihågkomma, att Petrus var redan förut kallad till denna tjänst att sköta Kristi får. Och genom den omständigheten, att Herren egentligen blott påminde Petrus om hans kallelseverk, få dessa ord den vidsträckta betydelse, att de tilltala oss alla, var i sitt stånd, efter varje människa dock alltid har någon kallelse av Herren. Men vi vilja först giva akt på orden, såsom i första rummet talade till Petrus och alla själasörjare.

När Herren trenne gånger säger: "Älskar du mig? föd mina får", så har han därmed också uttryckt, huru ömt hans lamm och får lågo honom om hjärtat, och har med tanken på dessa velat säga: "Älskar du mig, så anbefaller jag åt dig det dyraste, jag har på jorden, mina lamm och får; du kan aldrig bättre

visa mig din kärlek, än då du med mycken ömhet sköter dessa åt mig." Och vidare har han velat säga, såsom Augustinus utlägger Herrens mening: "Om du älskar mig, så tänk icke på att föda dig själv, utan mina får, och föd dem såsom mina, icke såsom dina, sök min ära uti dem, icke din, mitt herravälde, icke ditt, min vinning, icke din."

Och då Herren allra först nämner lammen och brukar därvid ett ord, som egentligen betecknar de minsta bland lammen - "föd mina smålamm" - så få vi här åter en skymt av hans ömma hjärtelag och rent gudomliga kärlek, som icke vet av något mänskligt företräde, utan håller den obetydligaste människovarelse lika dyr, som den störste konung eller kejsare - lika som han ock, då fråga var om den störste i himmelriket, ställde fram ett litet barn framom de stora apostlarna, Petrus och Johannes. Härmed giver han således sina underherdar lärdomen att icke försumma det obetydligaste människobarn, utan med ren kärlek hava akt på allt, som har en odödlig själ, vilken skall varda antingen evigt salig i himmelen eller ock evigt fördömd. Och till en så stor salighet eller ock ofärd skall en svag människa bliva redskap!

Gud hjälpe då alla dem, som hava det höga, ansvarsfulla kallet på sig! Vi vilja icke tala om deras förskräckliga överdåd, vilka drista att giva sig in i detta ämbete utan den ringaste kärlek till Jesus och hans dyrköpta får, och äro själva alldeles oomvända och söka blott brödet, så att hela den fruktansvärda teckningen i Hesekiels 34 kap. inträffar på dem: "De föda sig själva, uppäta det feta och kläda sig med ullen, men fåren föda de icke" dessa hava ett så förskräckligt mod att gäcka denna Kristi befallning, att den, som ser och förstår det, måste alldeles häpna och tänka på Kristi ord: "Det vore gott för den människan, att hon icke vore född."

Det var just vid denna tanke på otrogna herdar, som profeten Jeremias säger: "Mitt hjärta vill brista i mitt bröst, alla mina ben darra; jag är såsom en drucken man och såsom en man, vilken vin har överväldigat" (Jer. 23: 9). Men Kristus talar i vår text till en trogen själasörjare. Måtte ock varje sådan taga sin Herres ord rätt djupt till hjärtat! "Älskar du mig? Föd mina lamm! Föd mina får!" Och måtte alla kristna med hjärtligt deltagande, kärlek och brinnande förböner understödja och hjälpa alla trogna själasörjare, vilka hava förstånd och hjärta för sin kallelse, men dock just genom kallelstens höga vikt och fordringar måste mer än någon annan kristen ådraga sig skuld, blott därför att deras kallelse fordrar en så beständig flit och nitälskan för själarna, att det är omöjligt, att icke en vaken lärare uti en sådan ställning ofta skall få bära ett betungat och sårat hjärta.

När man tänker på Herrens ord till sin tjänare Hesekiel, kap. 3 "Människobarn, dig har jag satt till en väktare etc. När jag säger till den ogudaktige: Du skall döden dö, och du icke varnar honom etc., så skall han, den ogudaktige dö för sin synd, men hans blod skall jag utkräva av din hand. Och om du har varnat den ogudaktige, och han icke vänder om, så skall han dö för sin synd; men du skall hava friat ditt liv". När man betänker, att det är efter denna regel, som Herren dömer sina väktare; och för det andra, att själasörjaren ingalunda fullgjort sin plikt därmed, att han på de i lag bestämda timmarna förkunnar Herrens ord, utan att han, om han ser på sin Herres nitälskan och på själarnas behov, måste, enligt Pauli ord, "träda fram i tid och i otid" - egentligen, "lägglig och oläglig tid" och tillrättvisa, bestraffa, förmana etc., att han måste göra allt, som han göras för att frälsa själar; och nu har han ju på alla sidor, i husen, på vägar och gårdar, borttappade får och lamm, säkra och okunniga människor, och han kan göra mycket mer till deras väckande och frälsande, än blott med det föreskrivna predikandet, kan varje stund göra något, med enskilda tilltal och kärleksfulla samråd med människor om deras själar, och vi veta, att ett enda ord, talat till en enskild människa, vanligen gör ett mycket djupare intryck, än den längsta predikan på predikstolen., ett sådant tilltal minnes hon vanligen, så länge hon lever, det återkommer i tankarna under natten och i arbetet - när man betänker allt detta, så kan man undra på, att en upplyst själasörjare någonsin kan hava ro, mycket mer, om han skulle giva sig ro att hela dagar "leva för sig själv", under blott världsligt tal, världslig läsning eller annat världsligt arbete.

Och vi skola finna, att de lärare hava rätt uppfattat sin kallelse, vilka icke vilja sysselsätta sig med något annat, än med arbetet för själars frälsning, blott de stunder undantagna, som fordras för att hämta krafter till nytt arbete - varom Jesus sade till apostlarna: "Kommen allena avsides med mig till en öde trakt och vilen eder något litet; ty de kommande och gående voro många, så att de icke ens

hade tid till att äta" (Mark. 6:31, jämf. kap. 3:20,21). Sådana höga fordringar grunda sig endast på själva kallelens stora vikt, att frälsa själar från det eviga fördärvet, att bli redskap till odödliga själars eviga salighet (Jak. 5:20).

Luther säger: "Detta är en from själasörjares kall och dygder, att han förökar Guds rike, uppfyller himmelen, plundrar helvetet, rövar djävulen, förebygger synden, undervisar världen och tröstar var och en i hans stånd, uppehåller frid och enighet, uppfostrar noggrant ungdomen och planterar allehanda dygd bland folket; korteligen, att han skapar en ny värld och bygger, icke ett förgängligt hus, utan ett evigt, härligt paradiset, däri Gud själv bor. Därför är intet guld- eller silverberg i ett land att förlikna vid denna skatt: en trogen själasörjare." O, den som med vakna sinnen betänker en sådan kallelens härlighet, vikt och allvar, icke skulle den hava många lediga stunder i livet - och icke är det underligt, om en sådan lärare, tryckt under bördan av en så stor kallelens vikt, och av de skulder, han därför ådrager sig, skulle med ängslan kvida: "Jag vill släppa lös min klagan, jag vill tala i min själs bedrövelse. Till Gud säger jag: Döm mig icke skyldig!"

Men å andra sidan bör ingen förgäta, vad aposteln Paulus anmärker, att "man hos förvaltarna söker intet annat, än att var och en skall finnas trogen" (1 Kor 4:2), d. ä. att de stå i det tros- och kärleksförhållande till Herren Kristus, att de uppriktigt se på honom och eftersträva hans bifall, så att allt vad de göra, vare sig vila eller arbete, är överenskommet med honom och således "göres i Jesu namn". Då skall Kristi ord och efterdöme vara deras avgörande levnadslag, de skola vara på samma väg med sin Herre, om de ock icke kunna gå den så väl som han - själva vägen och arbetet äro dock desamma. Och då bli även vägmärkena desamma, nämligen kors - smålek och bedrövelse av världen, frestelser och glödande skott av djävulen - men även fröjder över själar, som vinnas för Guds rike.

Även om detta tecken anmärker Luther: "Otrogna predikanter hava den lyckan, att man fördrager och tål all deras fåvitskhet, och ehuru man förnimmer och känner, att de grovt gäckas med Herren, håller man dem dock till godo. Men blir en lärare rätt trogen, så att han icke blott förstår straffa världens ondska, utan ock kämpar samma strid som Kristus och Paulus mot fariséerna, då kan man alls icke hålla honom till godo, utan man lurar på alla hans ord och gärningar, för att kunna fånga honom; och varest man kan träffa ett grand, eller blott en liknelse därtill, där gör man idel stora bjälkar, där är ingen fördragsamhet, utan idel dömande, bedömande och fördömande. Därför är det ett förargligt ämbete att predika, så att man kan icke hårda ut därmed, om man icke har avseende på Guds ära och nästans nytta allena.

Läraren måste arbeta och låta andra skörda äran och nyttan, han måste hava spott och lidande till lön. Här heter det att älska och icke njuta, och dock icke låta sig förtryta. Detta måste Guds Ande göra; kött och blod göra det icke." Korteligen, vi se, att läraren måste vara född på nytt och älska Jesus, om han skall rätt föda hans lamm och får. Det är endast genom denna födelse, det är endast genom en levande och salig ro i Kristus, som det i hjärtat blir en springkälla av levande vatten till evinnerligt liv. Detta är all sann nitälskans, krafts och välsignelses hemlighet. Men när ett hjärta rätt smakat nåden att nu vara bekant och förenad med sin Herre och Frälsare och genom honom för evigt fri från allt ont, så blir ett sådant hjärta så "genomträngt av himmelen", såsom Luther säger, att det nu icke mer kan behålla detta ensamt, utan brister ut i kärleksfull nitälskan, att även flera måtte lära känna denne Frälsare.

Det blir en ande, som nu ideligen nitälskar, predikar, beder och suckar, att många måtte komma till denna nåd. Det är en orolig ande i högsta ro (nämligen i Guds nåd och frid), så att han icke kan vara stilla eller overksam, utan beständigt kämpar och nitälskar för själars upplysning och frälsning och Guds äras utbredande. Och där anden är sålunda "trogen", blir icke mer fråga om, vad den personen utträttar eller förmår - det är redan avgjort, att vi förmå intet, att allt beror av Guds givande - och då är han hel och hållen under Guds nåd, både hans person och hans arbete i Herren. Men nu skola vi ock se, vad en kristen i allmänhet här har att taga åt sig.

Texten tyckes i synnerhet vara ägnad att göra varje kristen uppmärksam på sin kallelse. Ty utom det, som vi från början anmärkt, att Petrus redan var förut kallad till själaherde och därför nu egentligen fick blott en ny påminnelse om sin kallelseverk, så förekommer ock i v. 21 och 22 något särdeles lärorikt. Herren hade förberett Petrus på hans blivande martyrskap och sagt: "Sannerligen, sannerligen säger jag dig: när du var yngre, omgjordade du dig själv och gick, vart du ville; men då du varder gammal, skall du utträcka dina händer, och en annan skall omgjorda dig och föra dig, dit du icke vill." Och Johannes anmärker, att detta var en antydning om Petri blivande dödssätt. Kristus tillade ock nu det betydelsefulla ordet: "följ mig". Men då berättar Johannes, att Petrus vände sig om, såg på den lärjungen, som Jesus älskade, och frågade: "Herre, huru skall det då gå med denne?" Då sade Jesus till honom: "Om jag vill, att han skall förbliva, till dess jag kommer, vad kommer det dig vid? Följ du mig."

Det lärorika i detta ställe är att se, huru hastigt och allvarsamt Herren rycker Petrus tillbaka från att se på en annans väg och skärper hans uppmärksamhet blott på hans egen kallelse, samt låter förstå, att all vikt ligger på kallarens vilja. "Om jag vill", säger han. Här är det viktigaste ordet i skriften rörande våra gärningar. Här är det ord, som gör en människas gärning stor, viktig och dyrbar - "jag vill" - här är det ord, som gör, att den allra minsta och obetydligaste gärning, såsom att sopa ett golv, kan för Gud vara mycket mer dyrbar och helig, än om jag byggde åt Herren ett stort tempel eller ginge ut att omvända hedningar, nämligen då den förra gärningen var mig befalld av Gud och de senare voro mina självvalda gärningar.

O, att vi någonsin kunde få ögonen öppnade för detta förhållande! Ty det är ingenting, som så förlamar annars villiga och trogna själars nit om goda gärningar, som att de omöjligt kunna komma ifrån vår gamla benägenhet att se på gärningens eget värde och anseende och, om detta är ringa, genast anse gärningen mindre helig och Gud behaglig, alldeles förgätande den store Gudens vilja och befallning, som ensam giver en gärning dess värde. Nu har dock Gud allt ifrån världens begynnelse allt ifrån det första prov, varpå människan sattes, velat skärpa vår uppmärksamhet på det förhållandet, att för honom gäller den minsta gärning lika mycket som den största, att det endast beror på hans ord, och att han endast söker vår lydnad - tro, kärlek och lydnad - nämligen, då Gud band hela världens stora prov vid den lilla gärningen att icke äta av ett visst träd i paradiset.

Märk då en gång och förstå, att för oss människor är väl en stor åtskillnad på gärningar - det är t. ex. ett omätligen större gott, som tillskyndas människor genom den trogne själäsörjarens eller missionärens tjänst, än genom hantverkarens eller tjänstepigans - men för Gud är den ena tjänsten alldeles lika behaglig som den andra, när den blott flutit av tro och lydnad för hans ord. Vår Herre Gud har på jorden ett stort rike, hela mänskligheten med dess både världsliga och andliga regering, och ut i detta rike äro mångahanda behov, fordras mångahanda tjänare och mångahanda tjänster, som alla äro för det helas bästa nödiga. Där fordras konungar och undersåtar, befallande och lydande, lärare och lärjungar, föräldrar och barn, husbönder och tjänare, och alla hava de olika kallelser, plikter och sysslor; och dessa olika kallelser, plikter och sysslor äro för Gud alla lika dyrbara, emedan han förordnat dem. Dessutom äro de ock alla för oss behövliga och nödiga.

Det är detta, som Paulus framställer med bilden av de olika lemmarna i en kropp, sägande: "Alla lemmarna hava icke samma förrättning. Om hela kroppen vore öga, var bleve då hörseln? Vore han hel och hållen hörsel, var bleve då lukten? Men nu har Gud satt var och en av lemmarna i kroppen, såsom han har velat. Ögat kan icke säga till handen: jag behöver dig icke; ej heller huvudet till fötterna: jag behöver eder icke. Utan fastmer äro de kroppens lemmar nödvändiga, som synas vara svagare. Så äro vi, de många, en enda kropp i Kristus, men var för sig äro vi varandras lemmar och hava olika gåvor efter den nåd, som blivit oss given", och åtskilliga kallelser (1 Kor. 12; Rom. 12).

Nu har Gud givit sina särskilda förordningar för vart och ett av dessa olika stånd, såsom för barn och föräldrar, man och hustru, husbönder och tjänare, såsom var och en ser i "Hustavlan". Och då nu varje människa nödvändigt måste tillhöra något av dessa stånd, så har ock varje enskild människa sina befallningar av Herren. Genom dessa Guds befallningar till varje stånd kan var och en, som gör de gärningar, Gud har förordnat för hans stånd, vara likaså viss på, att han gör Gud en tjänst, som om

Herren särskilt besökte honom och begärde denna gärning, då man sannerligen skulle vara högst lycklig, blott över att få göra en tjänst åt honom; varom Luther säger: "Om Gud med några änglar besökte dig och befallde di; blott att sopa golvet, så skulle du för glädje icke veta, huru du skulle ställa dig därvid. Var då denna gärning så stor och viktig Alldeles icke för gärningen själv, utan endast därför, att Gud har befallt det."

Om en tjänstepiga, som tycker sig hava ett ringa stånd och aldrig tycker sig vara i tillfälle att göra några goda gärningar, kunde rätt besinna detta, så skulle hon hava den stora glädjen i sitt hjärta, att hon med alla sina simpla hussysslor gjorde idel goda gärningar och finge beständigt tjäna Gud, emedan hennes stånd och sysslor äro lika väl av Gud förordnade, som en biskops eller missionärs gärningar. Om du däremot försummar vad Gud förordnat för ditt stånd, Igen i stället gör en i sig själv mycket stor gärning, så är den av intet värde inför Gud, och din försummelse av det, som var dig befallt, är en stor synd. Se, sådant fick Petrus lära, då Herren sade: Om jag vill, att den där lärjungen förbliver e t c, följ du mig, gör du blott vad som är dig befallt. Ja, här är ännu ett lärorikt förhållande.

Till vår benägenhet att se på gärningarnas eget värde hör ock, att vi vanligen anse en gärning stor och helig i den mån, som den är svår. Nu är det sant, att Guds väg vanligen blir svår för köttet, om gärningen är än så liten och lätt; men vår villfarelse är, att det skall vara något stort yttre lidande, som skall hava ett stort värde, att t. ex. ingen är så helig, som en martyr. Men vad synes oss här, då just den "lärjungen, som Jesus älskade", icke blev martyr, utan fick dö en naturlig död? Att Petrus blev martyr, men icke Johannes, som mycket vidare utbredde Kristi rike; att Johan Huss blev bränd, men Luther går fri, som gjorde påvedömet ännu större avbräck - allt sådant beror helt och hållet på Guds beslut och kallelse.

Det ena är för Gud lika gott, som det andra, likasom ett strängare och ett mildare levnadssätt, då likväl samma Kristi kärlek verkar i dem båda; varpå vi hava ett märkligt exempel i Luk. 7:33,34, där Kristus anmärker skillnaden emellan hans eget och Johannes döparens levnadssätt: Johannes varken åt bröd eller drack vin, levde i öknen av gräshoppor och vildhonung och var klädd i den sträva kamelhårsdräkten; Kristus däremot äter och dricker såsom andra människor, till och med "av vinträdets frukt", och är klädd såsom andra; och de äro bägge de största män, som gått på vår jord.

Kristus har med sådana de heligas olika levnadssätt velat lära oss att icke se på gärningarnas eget utseende, utan endast på Guds ord, på tron och lydaktigheten. Så se vi ock i vår text ännu en olikhet i gärningar hos de tvenne största apostlarna, nämligen att så snart de igenkände Jesus på stranden, Petrus kastar sig i vattnet, för att genast komma till sin Herre; men "den lärjungen som Jesus älskade", han visar ingen sådan iver, han dröjer ännu kvar i båten, till dess näten med all fisken voro indraga. Allt detta skall lära oss att icke vara barn i förståndet och se på en gärnings yttre anseende, utan veta, att Gud vill hava en oändlig omväxling i sitt rike, och att endast ett gör en gärning ond eller god: om Gud har talat därom och befallt eller förbjudit den, eller åtminstone, att vi i det stora kärleksbudet kunna finna den krävd eller förbjuden; ty detta är alla budens anda och mening: "älska din nästa såsom dig själv! Gör din nästa intet ont! Allt vad I viljen, att människorna skola göra eder, det gören I ock dem."

Vore det då blott med en blick, ett ord, en klädedräkt, en suck (Jak. 5:9) som du gjorde din nästa ont, så är det genast emot Guds stora kärleksbud och därigenom en stor synd; däremot kan du ock på oräkneligt mångfaldiga sätt göra din nästa gott, så att man icke ens kan säga, vad du skall göra - det skall din kärlek, kristliga upplysning och urskillning för vart tillfälle säga dig. Såsom Luther säger: "Goda gärningar äro icke, att man giver allmosor och beder, äro icke några vissa gärningar, som man kan föresätta sig att öva, såsom skrymtarna göra, utan goda gärningar äro allting, varmed du ser din nästa till godo och tjänar honom, då han behöver det, vare sig med allmosor, bedjande, arbetande, fastande, rådande, tröstande, lärande, förmanande, straffande, urskuldande, klädande, bespisande, lånande, härbärgerande, fördragande och förlåtande."

Se, sålunda är vilken gärning som helst lika god och Gud behaglig, då den sker i kärlek och till nästans nytta, ty sådant, har Gud befallt, och då du icke försummar din kallelse, utan allra först sköter dess verk - ty det vill Gud i första rummet hava av oss. Måtte nu var och en göra tillämpning härav på

sig själv och på sitt stånd! Du är t. ex. en äkta man eller hustru. Huvudbudet, som Gud givit äkta makar, och vilket på samma gång är huvudvillkoret för den äkta sällheten, är att älska! - "I män, älsken edra hustrur" (Kol. 3: 19), "hustrurna böra älska sina mäns (Tit. 2: 4); men bered dig på att, om du ock börjar äktenskapet med den varmaste kärlek, skall djävulen icke länge låta den vara oanfäktad. Då skall du snart se sådana brister och skröpligheter hos din maka, att fienden skall blåsa upp ett helvete mellan eder, därest du icke här är på din vakt och nu ser på Guds ord, samt allvarligen ropar till den allena mäktige hjälparen.

Dessa äro de tvenne medlen mot satan. Först, att se på Guds ord och välbehag i edert äktenskap, nämligen så att du besinnar, att just denna skröpliga maka har Gud velat, att du skulle hava och älska, och på denna maka öva mildhet och förstånd. Detta är den första punkten, som är så nödvändig, att om den frånrövas dig, då är det ohjälpligt. Vad? Jo, att det är just denna skröpliga maka, Gud velat, att du skulle hava och älska. "Men om jag självrådigt tagit denna maka och icke rätt bedit Glid om hans vilja?"

Svar: Det är sant, Gud har lämnat människan en valfrihet, som ofta blir henne till straff och tuktan, när hon icke vill fråga sin Gud; men märk! när I nu likväl haven blivit förenade, så har Gud ändå givit dig denna maka - skillnaden är blott den, att du egenvilligt och köttsligt själv valde och icke anlidade Gud om valet. Men det har i alla fall omöjligens skett utan Guds tillstånd; och Gud är så nådig, att han ändå vill göra dig lycklig, om du blott nu fogar dig efter hans ord.

Det var visserligen Guds egentliga vilja, att Israel icke skulle hava konungar (1 Sam. 8:7); men då folket envist begärde konung och fingo vad de begärde, så övergav Gud dem icke därför, utan gjorde dem lika mycket gott sedan, som förut; de fingo blott något mer lida (v. 11-17). Ja, även i den babyloniska fångenskapen ville Gud göra dem gott, blott de nu skickade sig väl och både om stadens bästa (Jer.29). Så vill Gud i alla fall göra dig gott, när du blott nu vill foga dig efter hans ord. Men mycket mer må du vara glad, om du vet, att du bett Gud om hans vilja, även om vi aldrig kunna bedja, såsom det bör sig; du har likväl då den säkraste visshet, att din maka är just den, som Gud berett och bestämt för dig. Därom kan du vara alldeles viss - så framt du icke är en så mörk hedning, som icke tror på någon Guds närvaro och styrelse. Varför skall man bedja till Gud, om icke just på det han skall regera över händelserna, trots all vår egen vilja?

Och Herren Kristus säger: "På eder äro till och med alla huvudhåren räknade. Icke en sparv faller till jorden eder Fader förutan. I ären mer värda än många sparvar." Skulle han då låta något så viktigt hända dig utan hans vilja? Glid hjälpe dig till besinning och tro i detta stycke, så har du däri den fastaste grund för din äkta sällhet. Ty om du riktigt tror, att Gud har själv givit dig denna maka och sagt: "Älska denna, åtag dig denna att öva huldhet, fördragsamhet och trohet möt under hela livet" - då skall du, om du är en kristen, bliva hjärtligen glad åt din maka; du skall då älska och vara lycklig.

Att giva akt på Guds ord är vidare att eftersinna, vad Gud har föreskrivit. dig i detta stånd - vad han föreskrivit dig, och icke blott vad han föreskrivit din, maka - och här må "Hustavlan" framtagas. Och slutligen må ingen tänka, att han blott genom betraktande av ordet, genom vaksamhet och iakttagelser kan motstå djävulen, utan här gäller ock äntligen att på allvar och ihärdigt bedja. Gud allena har de onda makterna i sitt våld. Han skall hjälpa oss. Har du ock den dyra och maktpåliggande föräldrakallelsen, då har du även att göra gärningar, som i sig själva och till sina följder äro de mest viktiga - nämligen just att sköta: Kristi namn åt honom - alla kristliga barnalärare och lärarinnor äro ock häri inbegripna. Till eder alla säger Herren Jesus: "Älskar du mig, fød mina lamm." Uppfostra dessa minsta mina små åt mig! De hava odödliga själar, som skola antingen varda evigt saliga eller evigt förtappade. De hava öppna och veka hjärtan, som omfatta allt vad de se och höra; och de bilder, som nu intryckas, följa dem till stor del under hela deras levnad.

O, vilken nåd och visdom här fordras att med förstånd använda både aga, mildhet och Guds ord på dessa små! Ungefär detsamma, som för föräldrar, gäller ock för husbönder och husmödrar. Gud hjälpe var och en att blott allvarligt tänka på Herrens ord, för att verkligen göra därefter!

Är du ett barn under föräldrar, eller en tjänare under husbondefolk. så blir det väl ofta påkostande att alltid vara underdånig, lydig, ödmjuk, hövlig m. m., såsom Guds ord lär; men om du är ett Guds barn och älskar Frälsaren, så, skall det ju vara din högsta lust att till hans behag och ära öva dessa stycken. "Hedra din fader och din moder, vilket är det första bud, sona har löfte med sig." Att barn hedra och lyda sina föräldrar, "det är välbehagligt i Herren", säger aposteln. Och måtte kristliga barn aldrig glömma de tre stycken, som Syrak för dem uppger till att öva: "Ära fader och moder med gärningar, med ord och tålmod! Då skall deras välsignelse komma över dig; ty faderns välsignelse bygger åt barnen. hus, men moderns banna river dem neder" (Syr. 3: 9, 10).

Även till tjänarna har bibeln särskilt talat många dyrbara ord: "I tjänare varen lydiga edra lekamliga herrar i allt; icke med ögontjänst, såsom viljande behaga människor, utan med hjärtats enfald i Herrens fruktan. Och allt vad I gören, det gören av hjärtat, såsom för Herren och icke för människor, vetande, att I av Herren skolen få arvets lön; ty I tjäna Herren Kristus. Men den som gör orätt, han skall få igen den orätt, han har gjort, och intet anseende är till person" (Kol. 3: 22-25).

Märken här det dyra ordet: "Såsom för Herren och icke för människor"; "I tjäna Herren Kristus." Och åter säger samme apostel till Titus: "Förmana tjänarna, att de äro sina herrar undergivna, i allt dem till behag, icke gensvariga, icke oärliga, utan bevisande all god trohet; på det att de må pryda Guds vår Frälsares lära i alla stycken." Se, vilken dyr bevekelsegrund för tjänare, som älska sin Frälsare, att uti allt vara behagliga, icke gensvariga icke oärliga m. m.; nämligen "på det att de må pryda Guds vår Frälsares lära i alla stycken".

När tjänare, som bekänna Kristus, även med sitt leverne bevisa, att det är en sann Guds nåd och kraft i deras hjärtan, så kan ingenting vara mäktigare att väcka och övertyga deras medmänniskor om evangeli sanning och omvändelsens verklighet och nödvändighet. Sker det åter tvärt om så,, att en tjänare väl med munnen bekänner sig till Kristus, men med levernet, i huset, i köket, visar sig egensinnig, olydig, gensvarig, så kan ingenting kraftigare förstocka dessa otrogna medmänniskor, vilka nu tyckas få fullt skäl att förakta kristendomen och hålla den blott för skrymteri. Och ingenting kan väl tänkas gruvligare, än att ett Guds barn skulle bliva medel till andras förstockelse och säkerhet. Se då, huru nödvändigt det är att vaka och giva akt på sig!

Och måtte ingen tjänare glömma vad Petrus anmärker nämligen att tjänarnas förbindelser äro desamma fastän deras husbondefolk icke äro goda och fromma; han säger: "Varm edra herrar undergivna, icke allenast de goda och saktmodiga, utan även de vrångsinta Orsaken är den, att "I tjäna icke människor, utan Herren", att det är för Herrens bud och vilja, som I skolen göra allt detta. Detta allt är nu kort och enkelt i orden, men o, huru långt svårt, bråkigt och intrasslat det ofta blir i utövningen! Gud själv, allsmäktig och nådelig, hjälpe då alla sina kristna!

- C-O Rosenius (1856)

© Pietisten 2002

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om syftet är att främja Kristi rikes tillväxt.
www.pietisten.com